

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Pars. I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

PARS I. DISPUTATIO I.

DE ESSENTIA ENTIS.

Quia praeverta Disputatione, pro objecto adaequato Metaphysica ens reale ut sic statui, ideo de eius natura & essentia agendum est, quare sit

QUESTIO I.

Quid sit ens reale, & an detur conceptus communis ipsi Enti reali & rationis?

habet esse simpliciter, & ens rationis secundum quid, ita & habebit ens reale intelligi simpliciter, rationis secundum quid.

I. Explicatur ens.

Communis Doctorum sententia rationem entis realis explicat per aptitudinem ad existendum, asseritq; illud esse ens reale, cui non repugnat existentia, seu quod est capax existendi. Definitionem hanc optimam esse ex eo probatur, quod conveniat Deo & creaturæ, substantiæ & accidenti, & omnibus aliis accidentibus realibus, & non conveniat enti rationis, quod ens non est; neq; negationibus, quæ sicuti propriè entia non sunt, sic sunt propriæ existentia incapaces, & eodem modo, quo dicuntur entia, eodem existere dicuntur, & sicuti non dicuntur entia nisi cum addito, videlicet entia negativè, sic cum eodè addito dicuntur negativè existere; nec ullus alius conceptus est assignabilis, qui nobis notior esset. Hæc pro prima parte quaestionis. Pro secunda parte solvenda revocetur in memoriâ tractat^o de ente rationis, cum ejus notitia æquè sit necessaria, quo facto

Arguitur 2. Quando aliquid definitur, per commune & contrahens, necessariò illud commune convenit alicui, cui nõ convenit contrahens, sed ens reale & rationis definiuntur per aliquid contrahens, & per ens; nam ens reale & rationis sunt termini complexi dicentes duos conceptus objectivos; ergò cum enti rationis nõ conveniat contrahens, scil. reale, conveniat ipsi communi scilicet ens. R. negando mi. nam per ly reale & rationis solum determinatur æquivoca significatio entis communi similè accepti, sicut per verum & pictū detrahitur æquivoca significatio hominis.

V. Secundum.

Arguitur 3. Potest quis esse cert^o quòd universale sit ens, & dubius an sit reale, vel rationis, ergò conceptus entis respectu ipforū erit communis, & univocus. R. dist. ant. potest esse certus de nomine entis, seu conceptu indeterminate & confuso concedo ant. conceptu determinate, seu de re entis nego ant. sicut quando dicimus, ly canis, ubi non possumus habere conceptū realitatū inter se similitum, vel unius realitatis communis, sed tantum solius vocis.

VI. Tertium.

Arguitur 4. Ens communissimè sumptum habet sufficientem unitatem mediū syllogistici, ergò non est æquivocorū. Probatur ant. quia hæc est bona argumentatio, omne ens est intelligibile, ens rationis est ens, ergò est intelligibile, ergò, &c. R. neg. ant. ad probationem dico, quòd ille Syllogismus non est bonus ut categoricus, sed bene si accipiatur ut hypotheticus ex disjunctivis compositus, in quas potest sic resolvi, hoc vel illud ens est intelligibile, scilicet ens reale, vel rationis, sed ens rationis, &c. sicut hic syllogismus: *Omne canis est mobilis, sius est canis, ergò: Est bonus si sic resolvatur, hic vel ille canis est mobilis, &c.* Ex his collige similiter dicendum esse de conceptu præscindente ab ente positivo & negativo, sicut etiam de relationibus realibus & rationis, quia utrobique eadè est ratio.

VII. Quartum.

II. Non datur ens præscindens, à reali & rationis, quòd sit univocum ad illa. Est communi sima.

Probo 1. Ex Scoto in 1. d. 29. q. 1. ei, quod est secundum quid tale & ei, quod est simpliciter tale, in quantum tale, non est commune univocum illud, quod accipitur in eis secundum quid & simpliciter, sed ens reale est simpliciter ens, & ens rationis est secundum quid ens, ergò ens ut sic non prædicatur de illis univocè; hæc ratio fundatur in illa regula, quòd à termino sumpto ab aliquo distrahente, vel diminvente, ad eundè sumptū simpliciter nõ valet consequentia, sic ly rationis distrahit, vel saltè diminuit rationè entis.

III.

Probo 2. Quia sicut homo pictus & homo verus non habent rationem aliquam univocam communem hominis, quia homo pictus non est verè essentialiter homo, quod requiritur ad univocationem, sed tantum habet hoc, quòd dicatur homo ab homine vero, eo, quòd sit ad similitudinem ejus, ita etiam enti reali & rationis non poterit quid univocum commune dari, quia ens rationis non est verè intrinsecè ens, sed quòd dicatur ens, habet hoc ab ente reali, eo quòd ad similitudinem ejus concipiatur.

IV. Argumentum in contrarium primum.

Arguitur 1. Omnis potentia, quæ ferri potest in aliqua objecta, habet unum commune objectum sub quo omnia illa continentur, sed intellectus ferri potest super ens reale & rationis, ergò habebit unum commune objectum, sub quo omnia illa continebuntur. R. dist. maj. quæ potest ferri per se primò & simpliciter in aliqua objecta, concedo majorè; per se secundo & secundum quid, nego majorè; similiter dist. min. Potest ferri in ens reale & rationis per se primò & simpliciter nego minorè. Per se primò, & simpliciter in ens reale & per se secundo, ac secundum quid in ens rationis concedo min. & nego consequentiâ. Ratio est, quia sicut se habet res ad esse, ita & ad intelligi, unde ens reale

QUESTIO II.

An ens reale dicat conceptum unum tam formalem, quàm objectivum?

Revocatis prius in memoriâ dictis de conceptu formali & objectivo, explico sensum quaestionis & dico hunc esse, videlicet, an quando concipitur ens ut sic, seu quando concipimus aliquid esse ens, & ignoramus, an sit substantia, vel accidens habeamus in mente nõstra unum adum, vel plures, & an habeamus unum objectū nobis propositū, vel plura, quod resolvendo

I.

DICO 1. Ens ut sic habet in intellectu nostro unum conceptū formalem, qui nõ representat aliquid ex inferioribus secundum proprias rationes, sed tantum secundum conceptibilem rationem entis communem. Ita D. 1. d. 3. q. 5. & d. 8. q. 3. cum suis ac Neutristis ferè omnibus, contra Ruvium & alios, qui utrumque conceptum ei negant, & Nominales negantes conceptum objectivum.

II. Ens habet in nobis conceptum formalem.

Probatur

III.

Probatur conclusio primò

experientià: Quia quando concipimus Ens, non advertimus nos habere plures conceptus ipsi correspondentes, nec habere plura objecta ipsi propolita, nec nos percipere Deum aut Creaturas, substantiam aut accidens, sed si haberemus plures conceptus, aut plura objecta propolita, deberemus id advertere, quia de factò non possumus colligere nos habere plures conceptus, aut plura objecta percipere aut Deum & Creaturas, nisi per experientiam; ergò si habemus oppositam experientiam, dicendum est, quòd Ens habeat talem unum conceptum. Confirmatur ex eo, quod ad prolationem vocis canis experimur intellectum non uniri in aliquo uno; sed ad diversa distrahi, scilicet ad canem terrestrem, celestem & marinum optimè colligimus illi voci non correspondere unum conceptum communem, & eò contra ex eo, quod ad prolationem hujus vocis animal experimur intellectum non distrahi ad diversa, sed uniri ad concipiendam substantiam sensibilem optimè colligimus unum conceptum communem correspondere, ergò cum ad prolationem vocis ens experimur, nos non distrahi, sed potius intellectum nostrum uniri optimè colligimus huic voci correspondere unum conceptum communem.

IV.

Probatur secundò ratione D. I. d. 3. q. 3. n. 9.

intellectus habens unum conceptum formalem de uno certum & alios incertos de aliis, si ille, qui est certus, sit ita certus, ut impossibile sit ipsum esse dubium aliis existentibus certis, habet conceptum unum formalem præcisum & distinctum ab aliis conceptibus illorum de quibus est dubius, sed intellectus potest esse certus, quòd aliquid sit ens, dubitare, aut an sit Deus, vel creatura, substantia, vel accidens, ergò intellectus noster habet conceptum unum formalem entis præcisum & distinctum à conceptibus particularium entium, major patet ex terminis, nam si intellectus habet conceptum formalem certum & alios conceptus formales dubios, procul dubio ille certus erit distinctus à dubiis: Minorem probò: quia Philosophi cognoverunt motorem primæ Sphæræ esse ens, dubitârunt autem, an esset Deus, vel alia intelligentia; item cognoverunt lucem esse ens, dubitârunt autem, an sit substantia vel accidens, ergò intellectus potest esse certus, quòd aliquid sit ens, & dubitare an sit Deus vel creatura.

V.

Dices I. cum Thomistis: Ens, ut dicitur, de Deo & creatura, &c. non importare unum conceptum, sed plures, qui ob maximam similitudinem videntur unus.

Similitudo non solum experientiam.

Contra, si hæc replica valeret, nullus prorsus daretur conceptus unus universalis, nam si dicas hominem habere unum conceptum ad Petrum & Paulum, respondebo, quòd sint duo, sed videntur tamen unus ob maximam similitudinem quam habent, quod tamen falsum est.

VI.

Dices 2. cum aliis: Intellectum quidem in tali casu non percipere determinatè Deum aut creaturam, sed tantum indeterminatè, ita ut intellectus sit certus de toto illo dis-

Inferiora non cognoscuntur indeterminate.

juncto, & dubius de ejus singulis partibus. Contra, experientià constat, quòd quando intellectus concipit ens, ita ut habeat conceptum certum & alios dubios per illum conceptum certum, nullo modo experitur se habere conceptum Dei & creaturæ, nam dum Philosophus cognoscit Cælum moveri, certus est illud moveri esse ens, & deinde ulterius investigando dubitat utrum Deus sit, vel creatura, ergò falsum est intellectum in tali casu cognoscere Deum & creaturas etiam indeterminatè, illi que esse certum de toto illo disjuncto.

Dices 3. Cum aliis negantibus majorem, quam sic invertere nituntur, primò Philosophi fuerunt certi de eternitate mundi & Dei, eumque esse causam primam, necesse est & dubitârunt de finitate & infinitate, & tamen eternitas non est communis finito & infinito. Secundò si duo homines, uterque Petrus nomine, in obscuro cubiculo existerent & me percuteret unus, essem certus quòd me Petrus percutisset, & dubius an hic vel ille, & tamen Petrus non importat conceptum communem illi. Tertio, si canis terrestris & marinus includeretur in sacco, & unus illorum moveret saccum, certus essem canem movere saccum, & dubitarem quis nam illorum, & tamen canis non dicit unitatem conceptus ad illos. Veritate nulla concludit, non prima, quia conceptus eternitatis, causæ primæ, necessitatis elidendi, non erant tam certi ut existerent certitudine finitatis aut infinitatis non potuissent reddi dubii: Non secunda, quia juxta dicta in universalibus, à singularibus potest abstrahi conceptus communis, & si non possemus, haberemus conceptum communem hominis, quod falsum est: Neque tertia, quia tunc haberemus conceptum animalis. Deinde hic non est fermo de conceptu objectivo prout probat instantiâ, sed de formali. Denique & licet non posset abstrahi à singularibus conceptus communis, instantia nil concluderet, quia ille conceptus, non esset formalis, sed objectivus, qui non abstrahitur, nisi ubi reperitur similitudo illarum rerum, à quibus sit præcisus, & penes hoc ubi inveniuntur plures formalitates diversæ rationis.

Dico 2. Conceptus formalis entis in mente nostra correspondet uni conceptui objectivo distincto & præcisus à conceptibus inferiorum. Et D. III. Probo primò unitatem conceptus formalis necessario correspondere debet unitati conceptus objectivi, ergò cum ens habeat conceptum formalem in mente nostra, habebit & objectivum. Probo antec. quia conceptus formalis est ipsa intellectio, sed implicat intellectio nem ut sit non esse alicujus rei intellectæ, quia cum actu illius ex sua natura habeat transire super aliquid quod objectum, ut in terminum necessario dicendum est, quod cuilibet actu intellectus, seu conceptui formali aliqua una ratio objectiva correspondeat. Diversimodè ad hanc probam adversarij respondent, sed unam solam adducam, ex cujus impugnatione alie facili solvi poterunt. Quare

Dices: Ad salvandam unitatem conceptus formalis sufficere, si ei correspondeat ratio

ratio objectiva, vel plures immediatè & confusè. Contra: Quia in illo conceptu vel includitur substantia & accidens, Deus & creatura, & omnia alia Entia copulativè, vel disjunctivè, vel simpliciter; nullum dici potest secundum Adversarios, ergò: Probo minorem: Primò non copulativè, aliàs hæ propositiones essent falsæ, substantia est Ens, accidens est Ens, quia nec substantia est substantia & accidens, nec accidens est accidens & substantia, quod tamen requiretur ad veritatem illius propositionis, si Ens copulativè includeret substantiam & accidens & alia, ergò: neque disjunctivè, quia sequeretur univocatio entis, quam Adversarii negant, nam hoc disjunctum, substantia vel accidens, DEUS vel creatura, tam benè primò convenit creaturæ & accidenti, ac DEO & substantiæ, quia ad veritatem disjunctivæ sufficit veritas unius partis.

aliis rationibus communibus genericis, unde si ratio Adversarii valeret nullos possemus habere conceptus communes genericos, nam si sumamus rationem communem animalis, quæro an ista ratio sit rationalis an irrationalis, si dicatur esse rationalem non conveniet irrationali, & e contra falsum ergò est positivum absolutum & respectivum opponi contradictoriè, sed solum opponuntur taliter, sicut opponuntur aliæ differentiæ dividentes genus.

Arguitur 2. Nullus gradus communis & verè præcisus potest esse transcendens; ergò Ens, cum sit transcendens non potest habere conceptum præcisum ab inferioribus suis & contrahentibus: Probo antecedens: Transcendentia dicit necessariam & essentialem inclusionem conceptus transcendens in omnibus rationibus particularibus, ergò. Hic est Achilles Thomist. sed facilis evasione, quare R. primò negando utrumque antecedens. Ad transcendentiam enim sufficit, ut vel essentialiter, vel formaliter, vel identicè & realiter includatur in suis inferioribus. R. secundò, supposito transcendentiam sic includi, negando consequentiam cum probatione, quia per talem præcisionem non intelligimus, quòd Ens possit separari à differentis & illæ solum manere, sed intelligimus, quòd Ens possit concipi secundum se, non conceptis suis inferioribus aut contrahentibus, licet hæc non possint concipi absque Ente, quod clarum est, quia nemo dicit cognitionem Entis & differentiarum non esse distinctas cognitiones.

XII. Secundum.

Dico 3. Conceptus Entis est unum non solum respectu substantiæ & accidentis, sed etiam respectu Dei & Creaturæ est D. loco cit. quia omnes rationes, quæ præbent conceptum Entis respectu substantiæ & accidentis esse unum, probant etiam de conceptu Entis respectu Dei & creaturæ.

XIII. Est unum etiam respectu Dei.

Probo primò: Cùm Majoronio, omne quod dividitur per plures differentias contrahentes, habet unam rationem formalem communem omnibus membris divisivis, sed Ens non solum dividitur in substantiam & accidens, sed etiam in Ens finitum & infinitum, ergò Ens etiam habebit conceptum formalem præcisum à Deo & Creatura. Nec valet dicere hanc esse divisionem vocis in sua significata, non valet, quia omnis divisio vocis in sua significata est ad placitum, sed hæc non est ad placitum. Quod Confirmatur, quandoocunque aliquid definitur per commune & contrahens, necessariò illud commune convenit alicui, cui non convenit contrahens, sed creatura definitur per Ens & aliquid contrahens, ergò Ens convenit alicui, cui repugnat contrahens, sed contrahens nulli repugnat, nisi DEO; ergò Ens illi convenit, adeoque erit commune Deo & creaturæ.

Probat secundò: Totum, quod tollit negatio, ponit ipsi opposita affirmatio; ergò totum, quod negat nil, seu non Ens, ponit Ens, sed non Ens non solum negat Ens creatum & finitum, sed prorsus omne sive sit finitum sive infinitum, consequentia clara & quia si conceptus Entis non extenderet se ad omne prorsus Ens, Ens & non Ens

Ooooo non

X.

Probatur Conclusio secundo: Quia omnia Entia realia habent quandam similitudinem & convenientiam inter se, quam non habent cum non Ente ex nihilo; ergò possunt sub ea ratione conceptum unum objectivum constituere: antec. patet, consequentia probatur, quia omnia illa entia sub tali convenientia sunt conceptibilia; ergò in illa convenientia erit conceptus unus & consequenter objectivus; ergò: ant. patet. Quia intellectus habet virtutem præcisivam statim ac in re subiectum reperit habere rationem convenientiæ ac differentie potest ea plura concipere secundum illam rationem, secundum quam convenientiam præscindendo à rationibus, quibus differunt & tunc concipit illa plura ut sunt unum, ergò conceptus objectivus correspondens formali erit unus.

XI.

Arguitur: Si daretur talis unitas conceptus objectivi præcisi ab omnibus inferioribus, seu determinatis rationibus Entis talis conceptus esset contrahibilis ad sua inferiora, sed non potest esse sic contrahibilis, ergò: Probo minorem, quia deberet contrahi per aliquid superadditum, sed nil tale superadditum potest assignari, ergò: Probo minorem, quia illud superadditum vel esset Ens, vel non Ens, non potest esse non Ens, quia Ens per nil ad inferiora contraheretur, neque potest esse Ens, tum, quia ab eo non posset præscindi Ens, quia illud formaliter esset ipsum Ens; tum quia nil superadditur sibi ipsi, nam animalitas non additur animalitati, neque contrahitur per illam, neque præscinditur ab illa, ergò. R. negando utramque minorem, ad probationem dico Ens contrahi ad sua inferiora per aliquid additum, quod est Ens non formaliter, sed realiter & identicè. Ad alia

Instatur: Hæc ratio communis objectiva, vel esset absoluta, vel respectiva, sed neutrum dici potest, ergò: non respectiva, quia aliàs non conveniret absolutis, non absoluta, quia tunc non conveniret respectivis; ergò nec potest dici quòd ab utraque præscindat, quia inter contradictoria non datur medium. R. præscindere ab utroque, ut patet de omnibus

F. Amandi Hermann Metaphysica.

non essent sibi immediatè opposita. Sed in contra

XV.
Tota ratio
Entis quoad
realitatem
invenitur in
Deo.

Arguitur: Tota ratio Entis invenitur in Deo; ergò Ens non potest esse quid, superius Deo & creaturæ: Consequentia probatur, quia ratio superior est universalior quacunq; inferiori, unde nullatenus talis ratio debet tota inveniri in uno extremo, quia aliàs non excederet, nec posset esse quid commune inferioribus; antec. prob. licet enim creatura formaliter & intrinsecè sit Ens, non tamen est Ens per se, sed per participationem, cum participet rationem Entis à Deo, qui est Ens per essentiam, hinc ex vi illius Entis, quod in Deo est, per essentiam habet creatura quod sit Ens; ergò cum Deus sit Ens per essentiam, tota ratio Entis invenitur in Deo. R. hoc & similia argumenta concludere contra asserentes conceptum Entis importare realitatem præcisam à particularibus entium rationibus, non verò contra nos, qui asserimus conceptum Entis immediatè abstrahi à realitatibus DEI & Creaturæ inadæquatè conceptis, quæ solutio bene notanda est, hinc in forma R. negando antec. cum probatione, nam ex hoc argumento tantum sequitur, quod Deus habeat suum esse à se secundum omnem essendi plenitudinem & perfectionem, & nullum Ens habeat extra illum esse, nisi dependentè & participativè ab ipso, quæ dependentia non aufert unitatem transcendentalem entitatis communicatæ non quòd à parte rei existentem, sed per intellectum nostrum abstrahentem.

Instatur: Ens contrahitur ad Deum & creaturam per finitatem & infinitatem, & prius ad DEUM quàm Creaturam; ergò tota ratio Entis totaliter absorbetur ab illo; probatur consequentia: Quia infinitas est modus totalitatis ita, ut contrahat naturam totaliter & adæquatè, aliter non esset infinitum, si aliquid remaneret, quod non contraheretur. R. dist. ant. contrahitur ad Deum & creaturam, contractione vera Metaphysica, nego antec. contractione per opus intellectus, concedo antec. & similiter distinguo conseq. tota ratio Entis &c. Si contrahatur Metaphysicè transeat consequentia; si contrahatur opus intellectus, nego consequentiam.

XVI.
Differentia
non impedit
quoniam in alio
contineri possit.

Arguitur 2. Ratio communis dum descendit ad inferiora dividitur per oppositas differentias, quæ se invicem excludunt, neque una est causativa alterius, quia tunc non essent simul natura, sed una præsupponeretur ad aliam, sed tota ratio creaturæ continetur, in Deo eminenter & ab ipso causatur; ergò Creatura cum Deo non possunt dividere Ens. R. negando majorem: Oppositio enim differentiarum non impedit, quominus una differentia eminenter contineatur in alia, aut causetur ab ea, nam sensitivum cum vegetativo, cum intellectivo adæquatè dividunt animam, & tamen sensitivum continetur eminenter, imò formaliter in intellectivo: Qualitas dividitur in habituales & actuales, & tamen habitus efficit actum.

QUÆSTIO III.

An Conceptus Entis sit ex natura rei ante opus intellectus præcisus, & distinctus à suis inferioribus.

Notandum est, quòd licet multitudine nobiscum conveniant in unitate conceptus Entis, tamen multi negant talem conceptum præcisum esse perfectè præcisum; Perfecta igitur præcisio est illa, quando nimirum conceptus ita ex natura rei, vel saltem per intellectum ab inferioribus abstrahitur, ut solum dicat quendam superioritatis gradum, in quo nullatenus relucant rationes inferiorum; Imperfecta autem præcisio est illa, quando nimirum conceptus præcisus non dicit gradum aliquem superiorum nec ex natura rei, nec per intellectum abstrahentem distinctum ab inferioribus, sed implicite saltem & confusè illa includit secundum proprias rationes, & solum abstrahit ab expressione suorum inferiorum, & hæc nominatur inadæquata, illa verò adæquata. Hoc prænotato quantur inter illos, qui admittunt perfectam præcisionem Entis, an talis videlicet præcisio perfecta præcedat omnem omnino operationem intellectus, ita ut inter Ens & inferiora intercedat distinctio formalis, sicut intercedit inter gradus prædicamentales. Ad quod

Dico I. Conceptus Entis ex natura rei est actualiter præcisus respectu substantiæ & accidentis. Hæc est communis inter Auth.

Prob. ex dictis in materia de prædicamentis. Ens, quod in 10. prædicamentis dividitur, est verè genus, cum non sit Ens transcendentaliter nimirum, ut est commune Deo & creaturæ, verum Ens finitum & limitatum immediatè divisum in substantiam & accidens, atque genus & differentia tempore importat diversas realitates Metaphysicas, quorum una est potentialis ad aliam; ergò licet genus ut dixi in Logica ex natura rei præcedat à suis inferioribus, ita etiam Ens à substantia & accidente præcindet.

Dices 2. Conceptus Entis respectu DEI & Creaturæ non est natura rei præcisus ab illis, sed non fundatum in aliqua realitate communi illa quæ sit una & eadem in ambobus. Hæc Conclusio est contra nonnullos Scotistas, quia paritate graduum prædicamentaliū ex Doctore probantur etiam in transcendentibus talem dari realitatem, sed contra eos

Probo Conclusionem primò Authoritate D. Bernardi. l. 5. de Consid. c. 7. ubi ait: Nunquid verendum ne cogitatio transvolat supra quod cogitare possit homo, altissimum quæritur ridiculum est statum impium. Quod dictum Bernardi de Conceptu objectivo intelligendum est non formalis; & Doctoris I. in 1. d. 9. q. 3. ubi dicit: Ad secundum patet in secundo articulo, quòd DEUS & Creatura non sunt primi diversi in conceptibus, sunt tamen primi diversi

in realitate, quia in nulla realitate conveniunt, & quomodo posset esse conceptus communis sine convenientia in re vel realitate, in sequenti dicitur.

IV. Secundò, Solvens quoque D. in I. d. 3.

q. 2. argumentum Henrici dicentis non posse à DEO abstrahi conceptum communem sibi & creaturis, quia est singularitas quædam; Respondet, quod non valet consequentia, sortes enim in quantum sortes, est singularis & tamen à sorte possunt plura abstrahi prædicata, & ideo singularitas alicujus non impedit, quin ab eo quod singulare est possit abstrahi aliquis conceptus communis, & dicit quidquid est ibi in re, licet sit sibi singulari ex se in existendo, ita quod nil aliud abstrahat ibi, à singularitate, tamen illud idem potest concepti & hoc in re, vel quodammodo indistinctè, & ita ut singulare velut commune concipiatur. Ex quibus verbis clarè deducitur conceptum Entis, de quo ibi loquitur DEUM non esse sumptum ab aliqua realitate communi in Deo, quæ sit contracta per aliud ad singularitatem, quia quidquid est ibi in re est singulare ex se in existendo.

V. Probatur Conclusio Ratione

primò: Si conceptus Entis communis DEO & creaturis fundaretur in una natura & realitate communi ipsis, sequitur dari in DEO compositionem Metaphysicam, sed hoc destruit simplicitatem divinam, estque expressè contra Scotum in multis locis; ergo non datur talis realitas communis; Probatur sequela majoris, quia omnis realitas ex natura rei communis & una ad plures contrahibilis est necessariò ratio potentialis ad rationem contrahentem, sed ubi est ratio potentialis ad rationem contrahentem, ibi est compositio Metaphysica; ergò si in Deo est &c.

VI. Dices cum Scotistis Realitatem commu-

nem tantum facere compositionem Metaphysicam, quando ad inferiora contrahitur per differentias, non facere verò quando contrahitur per modos intrinsecos, qualiter Ens contrahitur ad Deum & Creaturam, ratio est, quia entitas & modus una sunt realitas adæquata, & consequenter nil ibi erit actuale & potentiale, quia nil est in potentia ad se ipsum, & hanc dicunt esse propriissimam doctrinam Scoti I. d. 8. q. 3. ad secundum.

Contra primò: Quia nunquam Do-

ctor voluit, quod contractio Entis ad Deum & Creaturam per infinitatem & finitatem sit contractio à priori quasi una realitas communis possit primò contrahi ad plura essentialiter distincta per modos intrinsecos, quod probò, quia sicut modus intrinsecus non constituat rem in esse specifico & quidditativo, sed jam sic constitutum supponit, sic etiam distinctio modalis plurium supponit distinctionem specificam; ergò modus nequit esse prima ratio contrahendi realitatem communem ad constituendum plura realiter distincta; antec. probatur, quia modus intrinsecus est, qui non variat essentiam rei; consequentia probatur: quia ratio primò contra-

F. Amandi Hermann Metaphysica.

trahendi realitatem communem ad aliud particulare est de quidditate illius particularis, & facit illud essentialiter differre; ergò cum modus intrinsecus non sit de quidditate rei, neque faciat eam essentialiter differre, non contrahet realitatem Entis.

Contra secundò & probatur

secundò Conclusio, concessio quòd modi intrinseci sint primò contractivi illius realitatis adhuc non evitatur compositio Metaphysica in DEO, quia in DEO reperitur aliqua realitas, quæ non est de se hæc, sed communis, & ratio contrahens non est omnino idem ex natura rei cum ratione contracta; ergò non sunt omnino idem, & unum habebit rationem potentia & alterum rationem actus, & consequenter facient compositionem Metaphysicam.

Arguitur: Impossibile est aliqua plura

secundum unam & eandem rationem omnino simul convenire & differre, quia similitudo & convenientia fundatur super unitatem, distinctio aut & diversitas super multitudinem, sed DEUS & creatura conveniunt in ratione Entis realiter, & realiter differunt in propriis rationibus; ergò si ratio Entis nullo modo differt à DEO & Creatura, DEUS cum Creatura convenit & ab ea differt secundum eandem rationem & entitatem. R. dist. maj. Impossibile est, &c. eodem modo concedo majorem, diverso nego majorem: similiter distinguo minorem & consequens, & nego consequentiam, quod sufficit ad tollendam hanc contradictionem; DEUS ergò & Creatura secundum idem à parte rei conveniunt & differunt, sed non eodem modo, differunt enim actualiter, & conveniunt virtualiter, seu differunt in realitate & conveniunt in Conceptu, hæc autem non contradicunt sibi, sicuti solam esse virtualiter calidum & formaliter non esse calidum.

Instatur: Tam bene DEUS & Crea-

tura nullo operante intellectu conveniunt in ratione essendi, ac homo & bos, in ratione sentiendi, & oppositum est planè voluntariè dictum, sed inter hominem & bovem est actualis positiva similitudo; ergò inter DEUM & Creaturam. Resp. negando majorem: Nec hoc voluntariè est dictum, sed satis rationaliter, quia scilicet species & etiam individua non sunt primò diversa, sed aliqua eadem Entia, idem in aliquo realiter convenientia, & ideo fundant similitudinem ad invicem, DEUS autem & Creatura sunt primò diversa in realitate, ut jam probavi, nulla enim realitas est in DEO, quæ non sit intrinsecè imparticipata, & cui intrinsecè non repugnet esse in creatura, & ideo fundare nequeunt actualem convenientiam, sed tantum fundamentalem & virtualem, quatenus ambo causare possunt conceptum communem Entis apud intellectum inadæquatè concipientem &c.

Arguitur 2. Deus non est ex eo Deus

quo Ens; ergò ratio Entis & Deitatis distinguuntur

VII.

Argumentum in contrarium præmissum.

Non conveniunt tam bene Deus & Creatura, sicut homo & bos.

VIII.

Ooooo 2 guantur

Secundum.
Sed, dicitur
Deus, eo
Deus quo
Ens.

guuntur ex natura rei, consequentia probatur, quia distinctio ex natura rei bene colligitur ex effectibus formalibus seu constitutivis distinctis, cum ergo aliud constituatur per rationem Deitatis & aliud per rationem Entis, necesse erit ut rationes illæ habeant à parte rei aliquam distinctionem; probo assumptum quia cum Deus & Creatura in ratione Entis conveniant, sequeretur Deum in ratione Deitatis cum Creatura in ratione creaturæ convenire & e contra, ergo. Confirmatur: Ratio Entis potest inveniri in eo, in quo non est ratio Dei, scilicet in Creatura; ergo ex natura rei ac propria ratione Dei & creaturæ est præcisa. R. primò: Si sermo sit de eo, quod à parte rei est, negando absolute assumptum, sic enim Deus eo omnino est Ens, quo est substantia, ratio est, quia eadem realitas correspondet conceptui Dei & Entis à parte rei; ejusq; probationis distinguo antecedens, cum Deus & Creatura in ratione Entis conveniant actualiter, sequeretur, transcat ant. conveniant virtualiter & fundamentaliter, sequitur &c. nego antecedens & consequentiam. R. secundò: Si sermo sit de eo, quod contingit ex parte intellectus, inadæquatè concipientis concedo ant. & nego consequentiam, ad probationem dico regulam illam veram esse, quando rationes illæ sunt conceptibiles adæquatè, id est, adæquatè exprimentes diversas realitates à parte rei, non verò si sint inadæquatè, ut est in proposito. Ad Confirmationem R. dist. antecedens: Ratio entis subjectiva nego antec. quia Enti ut sic non correspondet una realitas adæquatè importata; ratio Entis objectiva & inadæquata tantum transeat antecedens, & nego consequentiam.

Instantia
alia solvitur.

Instantia: Si Deus à parte rei eodem penitus est Deus, qui est Ens; ergo à parte rei quo ei conveniunt, vel repugnant sub una ratione, convenient etiam vel repugnabunt sub alia, sed hoc est falsum, nam Deo repugnat finitas ex ratione propria Deitatis, quæ non repugnat ei ratione entitatis, quia si repugnaret ex ratione formali Entis, repugnaret omni Enti etiam Creaturæ, quod falsum est; ergo non eodem est Deus quo Ens. Ut hoc argumentum sat difficile solvatur, semper recurendum est ad rationes nostræ conclusionis, unde R. negando sequelam, nam sit reduplicatio super naturam Entis ac si hæc natura esset præcisa ex natura rei, unde argumentum petendo occultè principium, supponit id, quod probare debet; eo enim ipso quod assumit prædicata quædam repugnare Deo à parte rei sub ratione Deitatis, quæ non repugnant sub ratione Entis, jam supponit rationem Entis à parte rei præcisam à Ratione Deitatis, quod est in Controversia, solum ergo hæc prædicata conveniunt ipsi sub una ratione, & non conveniunt sub alia per nostrum concipiendi modum. Pro hoc tamen nota, quòd reduplicatio sit utilis ad concludendum unitatem conceptus aliquid, & perfectam præcisionem illius ab aliis, & sic eà usus sum, sed non juvat ad concludendam præcisionem ex natura rei, nisi dum in ipsis rationibus, in quibus sit reduplicatio, præsupponitur præcisa ex natura rei, cum ergo in proposito non supponatur ei præcisa ex natura rei, reduplicatio non poterit inferre ipsam, ex quo satis patet diversitas reduplicacionis in serie transcendentium, & in serie prædicamentali, nam in serie transcendentium fit solum reduplicatio in ordine ad nostros conceptus inadæquatos, in serie verò prædicamentali in ordine ad adæquatos conceptus.

Arguitur 3. Conceptus qui ex natura sua pauciora dicit, quàm alter est ex natura rei præcisa & distinctus ab eo, sed conceptus Entis naturæ suæ pauciora dicit, quàm conceptus inferiorum, nam conceptus Entis dicit solum gradum essendi & inferiora addunt determinatum modum essendi, ergo R. negando minorem, nam conceptus Entis solum ab intellectu inadæquatè concipienti habet naturam aliquam in qua separata & distinguit gradum superiorum à cæteri.

QUÆSTIO IV.

An Conceptus Entis sit univocus, vel analogus DEO & Creatura, substantia & accidenti?

Ad intelligentiam hujus questionis necessariò revocanda sunt illa, quæ dixi de Antè prædicamentis, quibus suppositis una cum his, quæ paulo ante dixi facilis erit resolutio, sunt autem in hac materia quatuor sententiae; Prima docet respectu DEI & Creaturæ esse purè æquivocum, ita Parquilogus; Secunda, directè opposita asserit esse purè univocum, ita Arriaga, Oviedo; Tertia dicit purè analogum, ita Thomista quasi omnes, pro quareta ego

Dico: Conceptus Entis ad DEUM & Creaturam, substantiam & accidenti non est æquivocum, sed univocus imperfectus, seu analogus univocum. Ita Scotus l. d. 3. q. 2. cum suis.

Probatur prima pars: Si Ens esset æquivocum ad DEUM & Creaturam, nihil posset de DEO cognosci, aut demonstrari ex Creaturis, sed hoc est contra Philosophos, qui non nunquam plurima ex Creaturis de DEO demonstrarunt, & etiam contra Divum Paulum dicentem: Invisibilia DEI per ea quæ facta sunt &c. ergo: sequela majori probatur, quia si Ens esset æquivocum, esset etiam æquivoca alia prædicata communia, unde arguendo ab his quæ sunt in Creatura ad DEUM interveniret fallacia æquivocationis.

Probatur quòd sit analogus, quia creatura in ratione essendi habet talem attributionem ad Deum, quæ analogiam inducit, ergo inter Deum & creaturam in ratione entis aliqua credit analogia; probatur ant. quia Deus est ens per essentiam, creatura per participationem; item diversum modum essendi habet in illis, nam

nam in Deo est infinitum, in creatura finitum; item habet diversum ordinem essentialium, quia prius est in Deo, posterius in creatura; & eandem habet diversum gradum perfectionis essentialis, quia Deus est ens perfectissimum, creatura multis scaturit imperfectionibus, sed ens per participationem dicit attributionem ad ens per essentialiam, finitum ad infinitum, posterius ad finem prius, imperfectum ad perfectum, ergo creatura in ratione entis dicit attributionem ad Deum, quae sufficit ad inducendam analogiam; eodem modo probatur de substantia & accidente, nam ens prius descendit ad substantiam quam accidens perfectius est in substantia quam accidente, &c.

absolūtē consideratum, sed ad substantiam collateralum.

Arguitur 1. Si ens esset univocum Deo & creaturis esset etiam genus, sed hoc est absurdum ergo: sequela probatur: quia si ens sit univocum, non potest reduci ad aliud universale, quā ad genus, quia praedicatur in quid de pluribus, plusquam numero differentibus: minor etiam patet, quia hoc laedit simplicitatem Dei. Ad hoc argumentum communis est Scolasticarum Responso, negando sequalam majoris, quia ad hoc ut aliquid sit genus requiritur, quod sit quid verē potentiale & contrahibile per differentias, ens autem cum non sit quid contrahibile per differentias, sed solum per modos intrinsecos, ideo non posse habere rationem generis, haec responso satis bona quidem est, attamen ad evitandas instantias R. aliter negando sequelam majoris, quia ad genus Metaphysicum duae requiruntur conditiones, una est quod non dicat purum & simplicem conceptum, sed aliquam communem realitatem Metaphysicam, habentem esse in rebus extra omne opus intellectus; altera est, quod talis realitas sit potentialis ad aliam realitatem actualem & contrahibilis per illam, ita ut ex utraque resultet compositum Metaphysicum; & ratio est, quia compositio Metaphysica non est merē compositio rationis, alias quid obstarēt? Quo minus eam poneremus in Deo; non esset autem a parte rei si genus & differentia dicerent conceptus in adequatos absque propriis realitatibus sibi correspondentibus: & rursus non esset vera compositio si una realitas non esset extra aliam, quia de ratione partis compositis est, quod sit extra aliam partem eo modo, quo composit, cum ergo ens non dicat realitatem potentialem, sequitur nullo modo posse habere rationem generis: Ad probationem autem sequela dico ens non esse universale praedicamentale, sed transcendentalē.

Instatur: Quando aliquis effectus non adequat virtutem causae, nomen illis commune non potest esse univocum, sed creaturae sunt effectus Dei in nullo adequantes virtutem ejus, ergo, &c. Probatur maj. quando effectus non adequat virtutem causae, non recipit similitudinem ejus secundum eandem rationem, ergo nec potest habere nomen univocum. R. dist. maj. quando effectus in nulla ratione adequat virtutem causae, concedo maj. si aliquo modo nego maj. in proposito autem, licet creaturae secundum rationem particularem non adequet virtutem Creatoris, aequantur tamen simul in simplicissimo entis conceptu.

Arguitur 2. Contra analogiam entis. Conceptus objectivus entis abstractissimus, est omnino praecisus ab inferioribus, nec aliquam in se includit diversitatem, sed est perfectē unus, ergo quantum est de se, aequaliter descendit ad sua inferiora, & consequens purē univocē. R. Prius descendere rationem entis in Deum, deinde ad creaturam sistendo in re, & ideo deficere à simplici univocatione.

V. Argumentum ex ratione primum.

Duae conditiones ad genus requiruntur.

VI. Secundum.

III. Probatur quod sit univocus. Probatur: Quod sit etiam univocus, ex ratione ipsa analogiae, quae ex se cum univocatione est composibilis, quia ut dictum est in Logica, inter univocum & aequivocum non mediat analogum, ergo si non est analogum aequivocum, ut probatum est, erit analogum univocum. Confirmatur hoc ex univocorum definitione tradita ab Aristotele in antepredicamentis, & ab omnibus recepta, ex qua colligitur ad constituendam univocationem sufficere qualemcunque unitatem rationis communis, & non requiri uniformitatem, seu aequalitatem in participanda ea ratione communi, cum nec mentionem fecerit illius Philosopher. Ex his à fortiori colligitur univocatio entis ad substantiam & accidens.

IV. Opponitur 1. D. Damasc. in sua Logica docens ens ad alia entia se habere aequivoce, quia sola vox est communis, & pro eodem citat Porphyrium cap. de specie Aristotelem; secundò Scriptura Exodi 3. significat nomen entis soli Deo convenire. Tertio Philosopher 7. Meth. 14. dicit, accidentia non esse entia simpliciter, & secundum Doctorem, ei quod est simpliciter tale, & ei quod est secundum quid tale nulli datur conceptus communis, ergo. Idem argumentum potest formari de Deo & creatura. R. D. Damasc. citari ab aliis in oppositum. Ad Porphyrium respondet Doctor 1. d. 3. q. 3. contra istam univocationem, in Philosopher ista verba non inveniri, si tamen haec verba habeat, dicendum est illum non aliud velle, quā quod ens non sit univocum univocatione limitata, quae convenit gradibus, & praedicatis praedicamentibus, non verò quod non sit univocum univocatione transcendenti, quae convenit praedicatis indifferentibus ad finitum & infinitum. Ad secundum R. Scripturam sacram loqui per quandam exaggerationem, quatenus Deus infinite distat à nobis, & ad innuendum, quod Deus excellenti quodam modo est id quod est, unde scriptura sic loquitur, non quasi vellet creaturas non esse verē proprie entia, sed ut afferret maximam attributionem creaturae ad Deum. Ad tertium R. illam particulam secundum quid non sumi distractivē, sicut homo pictus dicitur homo secundum quid, sed sumitur tantum diminutivē, quatenus diminuit gradum perfectionis entis in accidente, cum deficiat multum à perfectione entitatis substantiae, & ex hoc dicitur ens secundum quid, non in se &

QUÆSTIO V.

Utrum ens contrahatur ad inferiora per modos intrinsecos, vel per differentias?

I.

Explicatur
modi.

Plus litigii reperitur inter Scotistas & Authores in explicandis modis, quam in solvenda ipsissima difficultate proposita; posset ergo modus definiri quod sit *entitas quaedam, que non tam ad rei essentiam pertinet, quam ad complementum ejus*; Vel quod sit *quid additum rei, quod illam modificet aut in se, aut in alio, aut ad aliud, aut, quo ad esse, aut quo ad operari*. Quæ definitio communis est modis intrinsecis & extrinsecis; quamvis autem antiqui Scotistæ tractantes de modis intrinsecis extrinsecorum nullam fecerint mentionem, tamen illos dari jam est communissimum, & ex Scoti multis locis deducitur; sub hoc modo extrinseco cadit *Figura respectu quantitatis, Præsentia localis, seu ubi, motus, actio, passio, &c.* quia omnia hæc rem modificant, & determinant, vel quo ad esse accidentaliter, ut esse figuratum, vel quo ad operari, ut esse agens. Modificare verò essentialiter spectat ad modum intrinsecum, de quo hic etiam controvertitur, unde eum specialiter hic cum D. I. d. 8. q. 3. ad primum principale definitio, quod sit *qui non variat rationem formalem rei cujus est modus*; quem sic definire voluit Scotus, ut illum planè secerneret à differentia, & ostenderet ens non contrahi ad Deum & creaturas per differentias, licet contrahatur per finitum & infinitum; differentia enim dicitur variare rationem illius formalem cui additur, quia illud removet à suo statu, contrahendo ipsum ad inferiorem gradum, seu quidditatem, ut patet de rationali adveniente animali, modus verò non sic variat, quia cum non sit gradus quidditativus non trahit illud, cui advenit, ad inferiorem quidditatem, sed tantum quidditatem cui advenit modificat: Deinde differentia dicitur variare rationem sui constituti, quia cum realitate contracta novam naturam constituit, quam formaliter ingreditur, & illam essentialiter à quacunq; alia distinguit, modus autem intrinsecus non constituit novam naturam, sed priorem tantum modificat, & ideo dicitur non variare rationem formalem constituti, quia ex una parte non constituit, & ex alia non distinguit, sed distinctionem supponit, unde definitio modi intrinseci sic debet intelligi, modus intrinsecus est ille, qui additus alteri id est, illi, cujus est modus non variat rationem formalem, id est, non facit aliam quidditatem, nec destruendo priorem, nec contrahendo ad inferius, sed est præcisè modus ejus omnino inseparabilis ab illa quidditate.

II.
Differentia
inter modum
& accidentem.

Dices: Accidentia non variant rationem formalem ejus cujus sunt accidentia, ergo. R. negando ant. sicut differentia ideo dicitur variare rationem formalem generis ipsam à proprio statu dimovendo, & trahendo ad inferiorem quidditatem, sic etiam accidens commune in suo ordine dicitur accidentaliter variare quidditatem cui advenit, trahendo ipsam ad aliam speciem accidentalem, quod non facit modus intrinsecus. Deinde accidens commu-

ne distinguitur realiter à subiecto, non autem modus. His præmissis ad quæstionem

Dico: *Ens ad DEUM & creaturam contrahitur per modos intrinsecos, ad substantiam autem accidentis per differentias.* Est D. I. 8. q. 3. ad primum principium & suorum. Secundam partem etiam tenet Doctor quarto Met. q. 1.

Probatur prima pars: Quia ens determinatur ad Deum & creaturam per finitum & infinitum. Sed finitum & infinitum non sunt differentie sed modi, ergo, &c. major ab omnibus conceditur: Probo minorem, quia differentia est alia realitas à realitate generis, quod determinat, modus verò est gradus realitatis quam determinat, quæ sine eo nec esse, nec perfectè concipi potest, sed finitum & infinitum non sunt realitates extra realitatem entis determinabiles, sed sunt gradus ens intrinsecè perficientes, sine quibus nec existere potest, nec concipitur, ergo, &c. major patet ex dictis, quia hoc est præcipuum discrimen, inter modum & differentiam; minor probatur, quia finitum & infinitum intrinsecè modificant ens, illudque perficiunt intra Sphæram propriæ realitatis, non extra, ut perferitur genus & differentia. Hæc ratio, ut convincat, debet addi ratio, quare conceptus entis contrahitur per modos, & non etiam alia genera prædicamentalia ad sua inferiora, ut substantia, quantitas, relatio, &c. quæ si non assignata fuerint non convincet, dico ergo disparitatem esse, quia conceptus prædicamentales ita determinantur per sua contrahentia, ut cum eis compositionem Metaphysicam efficiant, ad quam requiruntur realitates contrahentis contracti, conceptus verò transcendentales ita per sua contrahentia determinantur, ut non efficiantur cum eis compositionem Metaphysicam, atque consequenter non requiruntur, quod statum & infinitum dicant realitates, nec consequenter differentias. Hæc disparitas est D. I. loco cit. primò.

Probatur secunda pars: Quia nullum est inconveniens unum constituitur tantam prædicamentum ut vidimus in Logica, quod si positum fuerit poterit contrahi ad sua inferiora per differentias sicut defecto contrahitur quodcunque genus. Confirmatur, si ens ad 10. genera contraheretur per soles modos intrinsecos & non per differentias, sequeretur 10. genera non esse inter se essentialiter diversa, sed hoc est absurdum, ergo: prob. seq. quia ut patet ex dictis, modi intrinseci non variant, nec diversificant res essentialiter, quas modificant, ergo non essent per eos essentialiter diversa.

Arguitur: Quia id quod contrahitur ad Deum & creaturam, vel est ens, vel non est ens; non primum, quia idem contraheret ipsum; non secundum, quia aliàs ens contraheretur per nihilum, ergo. Hoc argumentum jam solutum fuit superius, attamen illa solutio adhuc melius explicari potest. Unde R. illud quod contrahitur ens esse ens non formaliter, sed identicè, quod sic intelligi debet, ut ipsum quodque contrahens sit quoddam ens, non tamen esse, sed ratione illius quod contrahitur & contrahitur ipsum.

ipsum enim coarctando recipit esse ens, quatenus cum ente contracto identificatur in communi constituto.

V. Explicatur Aristoteles.

Opponitur Contra secundam partem Philoſophus 8. Met. 1. ib. ait ens statim se ipſo eſſe ſubſtantiam, quantitatem, &c. ſed hoc non poteſt explicari, aut intelligi niſi quia ſe ipſo, id eſt, ut exponit Scotus per modos ſibi intrinſecos ſit ſtatim quid, quantum, &c. ergo non contrahitur per differentias. R. Philoſophum tantum velle per hoc, quod non contrahatur ad praedicamenta per aliquid realiter diſtinctum, ſive deinde contrahatur per modos, vel per differentias, Doct̄or vero ſic exponit ne recederet à communi, quamvis alibi oppoſitum teneat.

QUAESTIO VI.

An ens sit de essentia omnium, ita ut in quidditativo & formali conceptu cujuslibet includatur?

I. Est in suis inferioribus quidditativo includitur.

Sciendum eſt ante reſolutionem ens quidditative includi in omnibus illis, quae reſpicit directe ut inferiora, id eſt in omnibus generibus, ſpeciebus, individuis & partibus eſſentialibus iſtorum, ſcilicet materia, forma, deinde de ente increato, cujus ratio eſt, quia praedicatio ſuperioris de inferiori ſuo eſt ſemper quidditativa, ſed difficultas eſt de illis quae reſpicit ut contrahentia, vel proprias paſſiones, ac de ultimis differentis. Ad quod

II. Non tam in contrahentibus, aut paſſionibus.

Dico: Ens non includitur in formali & quidditativo conceptu contrahentium ejus, ac paſſionum nec in ultimarum differentiarum, & conſequenter non praedicatur de illis formaliter, & in quid, ſed tantum idemice & realiter. Eſt D. 1. d. 3. q. 3. a. 1. cum ſuis.

Probatur primò: Quia vel differentia contrahens ens (& idem dicendum de aliis) praeter rationem entis includit aliquid aliud formaliter, vel nihil; ſi nihil, ergo non poteſt eſſe differentia entis; ſi aliquid, quero ruruſ de illo alio, an includat rationem entis formaliter; ſi ſic, dabitur proceſſus in infinitum; ſi non, ergo dicendum idem de primo, ſcilicet contractivum entis non includere formaliter ens, eadem enim ratio eſt de uno ac de alio. Confirmatur de differentis ultimis, quia ſi praeter rationem entis includerent aliquid aliud non eſſent differentiae ultimae, ſed potius illud aliud eſſet differentia ultima, quia illud eſt differentia ultima, quod ita facit differre, ut ipſa non differat per aliquid aliud ſed ſe ipſa, ergo cum differentia ultima praeter rationem entis in qua conveniret cum omnibus aliis, includeret aliquid aliud, per quod ab illis diſtingueretur, non eſſet differentia ultima, quia haec debet eſſe talis, ut nullo modo habeat in ſe rationem convenientiae.

III. Nec in ultimis differentis.

Probatur ſecundò: Quia ſi differentia, & idem eſt de modis ac proprietatibus, includeret rationem entis, videlicet illam rationem quam contrahit, vel aliam; neutram dici poteſt, ergo: Probatur m. quia non ipſam

rationem entis, quam contrahit, aliàs non eſſet contractiva, quia nil eſt contractivum illius quod formaliter includit, ſed ſemper alterius quod non includit; neque etiam aliam rationem entis, quia ſuperflue ponerentur in qualibet vera re plures formalitates entis, ſicut ſuperflue ponerentur in uno homine plures animalitates, vel rationalitates. Confirm. quia nulla differentia eſt ratio formalis alicujus rei, quare exiſtat, ergo nulla eſt formaliter ens. Sed

Arguitur Contra modos, quia vel modi ſunt poſitivi & reales, vel non; ſecundum non poteſt dici, ergo primum, ergo habent veram & propriam eſſentiam, ergo includunt eſſentialiter ens, quia, quod habet eſſentiam eſt ens. R. illos eſſe reales & poſitivos, & eſſe entia idemice tantum, ob quod veruſ & propriuſ denominari debent eſſentiales, quam entia, ſic etiam differentias ſubſtantiae dicimus ſubſtantiales, non autem ſubſtantias; quando autem inferitur; habent propriam eſſentiam ergo includunt eſſentialiter ens, ſi per eſſentiam intelligatur illud eſſe quod habent in rerum natura nil eſt ad propoſitum, unde nego conſeq. ſi verò intelligatur quòd includat ens formaliter, petitur principium.

IV. Modi ſunt realiter & idemice entia.

Instatur: Quod eſt alteri ratio quòd fit ens, eſt formaliter ens, modi ſunt rationes cur aliqua ſunt entia, ergo modi entis ſunt entia formaliter. R. negando minorem, quia modi ſunt tantum rationes eſſendi tale ens, non verò ens, id eſt, ſunt tantum rationes modificantes ens.

Modi non ſunt rationes eſſendi ens, ſed tale ens.

Urgetur: Si modi non includerent ens nil obſtaret quin eſſent verae differentiae entis, & ens verum genus per modos contractum, quia de ratione differentiarum eſt, quòd non includant contractum. R. negando ſequelam, quia ad rationem generis & differentiae requiritur, ut ambo importent realitates adequatas ex natura rei formaliter poſitive diſtinctas, quarum una ſit potentialis ad aliam, quod in ente & modis ejus non reperitur.

Arguitur 2. Illud includit formaliter ens cui definitio entis realis convenit, ſed differentis convenit definitio entis, ergo includunt formaliter ens. R. diſt. maj. cui convenit entis definitio realiter, concedo maj. formaliter, nego maj. & diſtincta ſic min. nego conſequentiam.

V. Definitio entis realiter differentis convenit.

Dices: Vel ex ratione ſua formali convenit ipſi ens, vel nihil, ſi primum, ergo includit formaliter ens. R. negando antecedens, nec juvat quòd inter ens reale, & nihilum non datur medium, quia hoc tantum verum eſt de ente realiter, & nihil ſimpliciter, tamen datur medium inter ens reale formaliter, & nihil formaliter, nimirum illud quod eſt formaliter determinativum entis realis ad talem, vel talem ſpeciem.

VI. Plures inſtantiae adducuntur & ſolvuntur.

Instabis: Illud quod eſt determinativum formaliter exiſtit à parte rei, quando res, in qua eſt, exiſtit, ergo convenit ipſi ex ratione ſua formali exiſtentia, & conſequenter convenit ipſi formaliter ratio entis. R. negando conſe-

consequentiam, quia licet albedo dicatur formaliter convenire parieti, tamen certum est, quod non conveniat ipsi ex sua ratione formali, ergo licet existentia conveniret differentiae entis, non est tamen necesse, ut conveniat ex sua ratione formali.

Urgebis: Si convenit ipsi formaliter existentia debet ex sua ratione formali dicere non repugnantiam ad illam, sed hoc sufficit, quod conveniat ipsi formaliter ratio entis, ergo. *R.* negando majorem, sufficit enim quod realiter dicat illam non repugnantiam.

Replicabis: Si ex sua ratione formali non conveniat ipsi illa non repugnantia, ergo convenit ipsi ex sua ratione formali repugnantia. *R.* negando consequentiam, nam licet alterum ex contradictoriis debet convenire cuilibet simpliciter, tamen non debet convenire cuilibet ex sua ratione formali, sicut non convenit animali ex sua ratione formali habere rationalitatem, aut negationem ejus.

Addes: Ex sua ratione formali est ali-

quid, ergo ens. *R.* dist. ant. aliquid, id est aliquid quod ens: nego ant. aliquid, id est determinativum entis, conc. ant. denique si confirmaretur tota hæc Disputatio auctoritate Philosophi dicentis, idem ens non esse, quia includitur in differentiis, facile responderetur ipsam problematicè disputasse.

Arguitur 3. Secundum nos ens nihil est aliud, quam illud quod existit, aut potest existere realiter sive hoc sit ex ratione sua formali, sive non, sed differentia existunt ergo sunt formaliter entia, adeoque includunt formaliter ens. Ante solutionem advertendum est, aliud esse, quod ratio formalis entis conveniat differentiae, aliud quod ista ratio conveniat ipsi ex ratione sua formali, unde cum dicitur quod sint, vel non sint formaliter entia sic equivocatio, potest enim sumi vel in primo vel secundo sensu, hinc in forma dist. consequens: differentiae sunt formaliter entia, hoc est ratio formalis entis convenit ipsis concedo, differentiae sunt formaliter entia hoc est convenit ipsi ex ratione sua formali, nego consequentiam.

DISPUTATIO II. DE ESSENTIA, EXISTENTIA, ET SUBSISTENTIA.

QUÆSTIO I.

Quomodo Essentia & Existentia distinguantur?

I.
*Explicatur
essentia &
existentia.*

Notandum Essentiam rei dici, rationem per se primò convenientem rei intrinsicè ipsam constituentem, & à qua omnes ejus proprietates emanant, ut animalitas & rationalitas respectu hominis; dicitur etiam aliàs, *ratio formalis, quidditas, natura rei, substantia rei, &c.* quæ omnia sunt Synonyma: Existentia verò dicitur id, ratione cujus formaliter constituitur res extra suas causas & extra nihil, dixi formaliter, quia efficienter constituitur extra causas per ipsas causas, non tamen formaliter; addidi, & extra nihil, quia existentia Dei non constituit ipsum formaliter extra suas causas, cum non habeat, sed extra nihil. Tota ergò difficultas examinanda in hoc consistit, num essentia actualis, distinguatur realiter ab existentia actuali, vel utrum essentia possibilis distinguatur realiter ab existentia possibili, nam certum est existentiam actualem, realiter distinguui ab essentia & etiam ab existentia merè possibili. D. Thomas I. p. q. 3. a. 4. cum suis inter ipsas realem admittunt distinctionem, oppositum tenet D. I. d. 36. q. 3. cum quo

II.
*Existentia
non distin-
guitur ab es-
sentia.*

Dico I. *Existentia actualis non distinguitur ab essentia actuali.*

Probatur primò: Ad hominem, ideo Thomistæ distinguunt realiter essentiam ab existentia, quia ipsa essentia potest existere, vel non existere, ex quo deducunt, quod dum existit, habeat aliquid realiter distinctum, quod non habebat, quando non existebat, sed idem

est de existentia, nam hæc potest esse actu & aliquid quando non esse, ut patet de existentia Antichristi, qui nunc non est actu, & aliquando erit actu, ergo si propter hanc rationem admittenda est existentia realiter distincta ipsi essentia, etiam addi debet alia existentia existentiæ, sed hoc non admittunt, ergo, nec primam.

Dices I. Quamvis pro essentia quid sit per addi debeat non tamen pro existentia, quia ipsa est ratio formalis existentiæ, & consequenter non requirit aliam existentiam. Contra, quia colligunt essentiam non esse rationem formalem existendi ex eo, quod possit existere, & non existere, sed existentia potest existere, & non existere, ergo etiam debent colligere quod non sit ratio formalis existendi, & consequenter falsà supponunt existentiam esse rationem formalem existendi.

Dices 2. Existentiam non posse concipi ut possibilem, & non existentem, quia de conceptu existentia est actu existere, sicut de conceptu hominis est esse animal sine quo existere nequit. Contra, quia existentia Petri non fuit ab æterno & tamen potuit produci, & antequam fuisset producta, cognoscebatur à Deo possibilis, ergo existentia Petri non minus ab æterno fuit possibilis, quam ejus essentia.

Instabis: Existentiam non existentem & tantum possibilem non esse existentiam, quia de conceptu ejus est actu existere. Contra, existentia non minus habet suam realitatem quam essentia, & æquè benè est participata illa ac hæc, ergo tam benè debet concipi prius possibilem, quam actualis, ac ipsa essentia. Proba-

V. **Probatur Conclusio secundò:**

Alia ratione probatur.

Quia Essentia actualis ut realiter distincta ab Existentia, vel est quid dependens & productum à Deo vel non? Si sic, ergò est formaliter existens, consequenter nò est ponenda alia Existentia realiter distincta ab essentia; probatur consequentia, quia formaliter existere nil aliud est, quàm esse extra causas suas, nec ad aliud ponitur existentia, nisi ut ponatur res extra suas causas; ergò si essentia ut realiter distincta est producta, & extra suas causas erit formaliter existens, consequenter frustra addetur alia existentia distincta: Si verò dicatur quod ut distincta ab existentia non sit quid dependens & productum; ergò dabitur à parte rei extra Deum entitas actualis independens & improducta à Deo, quod est falsissimum.

VI. **Dices:** Non posse dici essentiam esse extra causas suas, nisi habeat Existentiam, quia Existentia est ratio formalis, quæ res dicitur extra suas causas, unde si concipitur res aliqua producta in suo esse, eo ipso concipitur extra suas causas, & consequenter cum existentia, quæ tantum accidentaliter convenit essentia. Contra, quandoquocumque duæ entitates sunt invicem realiter distinctæ, licet simul producantur, distinctis tamen actionibus producuntur, quia actiones distinguuntur penes terminos; ergò si Essentia & Existentia realiter distinguuntur, etiã actiones ipsarum productivæ realiter distinguuntur, consequenter poterit concipi essentia in se producta, & extra causas posita, præcindendo ab existentia; ergò erit existens ante Existentiam, ut in argumento deduxi. Sed in contra directè

VII. **Arguitur 1.** Terminus generationis distinguitur realiter ab eo, quod non est terminus generationis, sed Existentia est terminus generationis & Essentia non est, ergò & negando min. nam terminus generationis est tota res, quæ producitur & licet possit considerari, quòd in illa, tota ratio terminandi generationem esset Existentia, tamen inde non sequitur distinctio realis, sed ad summum formalis.

Instatur: Nulla res potest intelligi sub opposito ejus, quod realiter nisi identificatur, sed Essentia potest intelligi sub non Existentia; ergò Existentia non poterit identificari Essentia. & dist. min. potest intelligi sub non existentia, quatenus potest intelligi actu non existere, sicut & potest intelligi ipsamet Existentia, concedo min. quatenus possit intelligi esse realiter existens, & simul habere negationem Existentia, aut possibiliter existens, cum negatione possibilis Existentia, nego minorem & conseq. Itaq; sicut ipsa Existentia potest intelligi non existere actu, & sic intelligi cum negatione existentia, & tamen non distinguitur realiter à se ipsa, ita potest intelligi Essentia non existere, & tamen non distingui realiter ab existente.

Arguitur 2. Ex multis inconvenientiis Primò sequitur, quòd sicut Deus est existens per Essentiam suam, eo quòd existentia ejus non distinguatur ab essentia, sic etiam Creatura esset existens per essentiam. Secundò: Quia ideò Deus est ens imparticipatum, quia non participat essentia ejus existentiam; ergò etiam Crea-

F. Amandi Hermann Metaphysica.

Multa inconvenientia allegata solvantur.

tura esset ens imparticipatum. Tertio: Quia ideò Deus summè simplex est, quia ejus essentia & existentia sunt idem; ergò etiam Creatura esset summè simplex. & ad primum negando ant. sed ideò potiùs, quia existentia ejus est de ejus essentia non autem de essentia Creaturæ, sed tantum est ejus modus intrinsecus. Ad secundum: Ideò Deus dicitur ens imparticipatum, quia non participat suum esse seu existere ab aliquo efficiente extrinseco, Creatura autem tam essentiam, quàm existentiam sic participat. Ad tertium nego ant. sed ideò est summè simplex, quia nec ex materia & forma, nec ex genere & differentia componitur.

Arguitur 3. Essentia rei convenit ei independentè ab omni causa efficiente, existentia verò, dependentè; ergò distinguitur realiter. & negando antecedens, quia Essentia & existentia dependent efficientè à causa efficiente, licet formaliter intrinsecè non dependant.

Dices: Ergò Essentia rerum non erunt aeternæ, cum sint generabiles & corruptibiles contra Philosophos. & dist. 1. p. Illati, quantum ad cognitionem hypotheticam principiorum essentialium, nego; simpliciter, concedo; distinguo etiam 2. partem: Sunt generabiles & corruptibiles, id est, possunt generari & produci concedo; hoc est, à generatione, habent talem vel talem connexionem, quam per corruptionem dependerent, nego illatum. Essentia igitur rerum dicuntur esse aeternæ & necessariae, quatenus ex se formaliter includunt talia vel talia prædicata, ut si sint necessariò debeant ista habere, & hoc intelligitur per hypotheticam connexionem prædicatorum essentialium, unde licet causa efficiens possit res non producere, nequit tamen efficere, si producantur, quòd nò habeant talem essentiam, & hinc dicuntur non dependere à causa efficiente, nec generari nec corrumpi.

Dico 2. Essentia actualis non distinguitur ab Existentia actuali tantum ratione, sed ex natura rei, formalis distinctione. Prob. Illis fundamentis quibus probavi naturam communem distingui formaliter à suis differentis, præcipuè ex via contradictionis, quæ etiam hic reperitur, nam essentia est quidditas rei, existentia nò est quidditas, nec de quidditate; essentia ponitur in predicamento, existentia non ponitur; in essentia fundantur propositiones necessariae, in existentia non, quæ omnia verificantur sine fictione intellectus, quia à parte rei verum est dicere, quòd humanitas sit de essentia hominis, existentia nò, ergò. Confirmatur: Quia existentia Dei majorè habet identitatem cum essentia, quàm existentia Creaturæ cum sua essentia; ergò existentia Creaturæ debet esse aliquomodo ex natura rei distincta ab ipsa essentia, aliàs eandè deberent habere identitatè cum existentia Dei. Sed in contrariù

Arguitur: Pro Thomistis, iisdem quasi argumentis, quib; eos impugnavi. Si essentia distingueretur formaliter ab existentia, sequeretur processus in infinitum in formalitatibus sicut sequeretur si realiter distinguerentur; ergò. Prob. ant. quia ipsa formalitas existentia potest esse & non esse, quapropter in ipsa debet generari duplex formalitas, una quæ sit Essentia, alia quæ sit Existentia & sic in infinitum, nam illa

VIII. Essentia & Existentia dependent à causa efficiente.

IX. Distinguitur formaliter.

X. Argumentum in contrarium primum.

Ppppp Elen-

Essentia iterum poterit esse vel non esse, & sic iterum debet generari formalitas Essentiae & Existentiae. R. primò: Hanc retorsionem nil concludere, cum eam non assumam ad aliquid probandum, sed potius eam rejiciam ut ibidem patet. R. secundò negando ant. cum sua probatione, quia Existentia cum sit modus intrinsecus Essentiae, ratione ejus tantum poterit esse vel non esse, unde substantia sit possibilis, ratione ipsius etiam Existentiae erit possibilis, si actualis, erit etiam actualis, nec potest ullo modo secundum nos dici, ipsa potens existere, licet benè secundum Thomistas, quia secundum nos propria actione produci non potest, sicut posset secundum Thomistas, adeoq; sicut non dicitur in recto existere, sed ratione cujus potest Essentia existere.

Instatur: Essentia actualis quantumcunq; praecisa ab Existentia, eo ipso quo actualis est, concipitur existens, quia esse actuale, est formaliter esse existens; ergò nec Existentia ab Essentia, nec e contra possunt ab invicem objective praescindi. R. concessio antecedente cum probatione, negando consequentiam, quia non loquor de Essentia actuali reduplicative ut loquitur antecedens, sed specificative ut sonat ipsius consequentia, certum enim est in sensu reduplicativo Essentiam actualem non distinguui ab Existentia, quia sic Existentia est de Essentia Essentiae actualis, imò ipsa Essentia actualis, sicut albedo est de Essentia albi, in quantum albi, imò est ipsum album reduplicative & formaliter sumptum.

XI.
Secundum.

Arguitur 2. Si Essentia distinguitur ex natura rei ab Existentia sine dubio spectabitur ut est à parte rei, sed eo ipso quo sumitur ut est à parte rei, sumitur cum Existentia; ergò implicat Essentiam distinguui ex natura rei ab Existentia. R. dist. min. ut est à parte rei, id est, ut extra suas causas sumitur cum Existentia, concedo min. ut est à parte rei, id est, ut prater opus intellectus, conceptus Essentiae non est conceptus Existentiae sumitur cum Existentia nego min. & conseq.

Instatur: Essentia ut praescindit ab Existentia debet fundare distinctionem formalem, ergò debet esse existens; probatur consequentia, quia relatio distinctionis supponit extrema existentia. R. negando conseq. cujus probationem distingo, supponit extrema existentia Existentis propriis si extrema sint res, concedo ant. Existentis propriis si extrema sint formalitates, nego ant. nam ad fundandam distinctionem formalem sufficit, quòd extrema existant Existentia illius rei, cujus sunt formalitates, nec ulla est necessitas quamlibet formalitatem habere suam Existentiam, cum sufficienter existant Existentia ipsius rei.

XII.
Essentia est perfectior existentia.

Quaeres I. An perfectior sit Essentia vel Existentia? R. Essentiam esse perfectiorem Existentia, ratio est, quia homo, verbi gratia; non est perfectior equo ratione Existentiae, tam benè enim equus est extra suas causas ac homo; ergò ex eo erit perfectior, quia perfectiorem habet Essentiam, consequenter Essentia erit perfectior Existentia, quòd si autem Existentia hominis sit perfectior quam equi; hoc

non provenit ex ratione Existentiae praecise, sed ratione Essentiae, cui realiter identificatur. Nec obstat, quòd Existentia sit actus Essentiae, nam non omnis actus est perfectior sua potentia, ut patet de subsistentia Angeli, qua est imperfectior natura angelica.

Quaeres 2. Quenam sit causa proxima effectiva Existentiae? R. cum D. Existentiam non solum à Deo, sed etiam à causis secundis causari, hoc patet ex dictis, quia si Essentia est idem realiter cum Existentia, sequitur evidenter Existentiam eandem habere causam quam habet Essentia, sed cause secundae sunt vere causae respectu Essentiae; ergò & respectu Existentiae.

Quaeres 3. An quaecunq; habeant propriam Essentiam, propriam quoq; habeant Existentiam? Thomista docent materiam primam existere Existentia formae, naturam humanam Christi Existentia verbi; & aliqui licet passi accidentia Existentia subjecti, consequenter non habere proprias Existentias. R. contra illos cum communi Scottistarum affirmative, de materia prima probatum est in Physica, de natura humana probatur in 3. sententiarum, solum hic ergò de accidentibus probabo, quia in Sacra Eucharistia accidentia existunt & non existunt Existentia subjecti, quia nec hoc, nec ejus Existentia adest; ergò existunt Existentia propria.

Quaeres 4. An tam essentia, quam existentia ex gradibus Metaphysicis componantur? R. Essentias rerum componi ex gradibus Metaphysicis, non verò existentias. De Essentia patet ex Universalibus, ubi distinctionem formalem probavi inter gradus Metaphysicos. De Existentia autem probatur: existentia non habet proprias differentias per quas sit contrahibilis ad constituendos varios gradus Metaphysicos, sed ubi non sunt differentiae contrariae, non sunt gradus Metaphysici, consequenter nec compositio; ergò in existentia non sunt gradus Metaphysici, minor patet, quia in tantum distinguuntur isti gradus in essentia, & essentia dicitur composita ex illis, in quantum constat rationibus communibus & differentialibus: Probatur major, quia pluralitas differentiarum multiplicat praedicata essentialia & gradus essentialia, nam ex differentia perfectitatis sumitur gradus substantiae, ex differentia corporeitatis gradus corporis, ex differentia sensibilitatis gradus animalis, ex differentia rationalitatis gradus hominis, sed in Existentia non habentur tales diversi gradus; ergò nec differentiae contrahentes; Minor probatur, quia in ea non fundantur diversa praedicata, quòd requiritur ad diversitatem graduum, nam de ea non praedicatur nisi quòd ponat Essentiam formaliter extra suas causas.

Quaeres 5. Quare Existentia non ponitur in praedicamento cum Essentia? R. Quia est posterior tota coordinatione praedicamentali, nam possumus concipere adequate Essentiam, quoad omnes gradus suos etiam individuales absque eo quòd concipiatur Existentia: Quòd autem sit posterior tota illa coordinatione, ita ut non possit afficere aliquam gradum superiorem ante individuum, probet

probat: Quia nil est capax immediatè & formaliter existentiae, nisi id quod potest esse terminus & effectus Physicæ causalitatis, quia per talem causalitatem communicatur effectui entitas actualis quæ est existentia, sed nil potest esse terminus & effectus Physicæ causalitatis, nisi sit individuum; ergo existentia præsupponit individuum, consequenter totam coordinationem prædicamentalem.

xvii.

Ratio cur quilibet gradus non habeat propriam existentiam.

Quæres 6. Quare singulis gradibus non tribuimus propriam Existentiam, cum tamen propriam habeant Essentiam, quæ per distinctam definitionem exprimitur? R. Quia nil potest habere propriam Existentiam, nisi quod potest esse terminus & effectus Physicæ causalitatis, cum autem gradus Metaphysici, seu formalitates non accipiant esse per causalitatem Physicam, sed tantum per simplicem emanationem Metaphysicam non existentiam Existentiâ propriâ, sed omnes adæquatè existent unicâ Existentiâ, illius rei cui identificantur & ad cuius spectant integritatem.

QUÆSTIO II.

De Esse Creaturarum ab aeterno.

I.

Sensus quaestiois explicatur secundum multiplex esse creaturarum.

Suppono hic ex tractatu de Cælo nullam creaturam extitisse de factò ab aeterno, quamvis antequam in tempore producantur ab aeterno possibiles fuerint, quia alioquin non potuissent produci, difficultas ergo est, quale nam esse habuerunt & habeant ante productionem & constitutionem extra causas suas, an videlicet Esse virtuale, vel cognitum, aut formale, seu reale? Per Esse virtuale intelligo illud, quod creaturæ habent in causis à quibus sunt producibiles, quod esse potius causis est adscribendum, secundum esse cognitum considerantur, quod habent in potentia cognoscitiva, à qua cognoscuntur, quo ad hæc duo esse, creaturas fuisse ab aeterno nulla est difficultas, quia ab aeterno fuit Deus & potentia ejus, quibus potuit producere & cognoscere Creaturas, ergo. Esse formale, seu reale est, quod habent Creaturæ secundum se & non in causis, à quibus producuntur, aut in potentiis à quibus cognoscuntur; Henricus hoc esse formale, seu reale creaturis ab aeterno tribuit idque tamen essentia tantum, non verò existentia, hæc sententia multorum subjacet censuris, & in nostra sententia minimè subsistit, cum essentiam & existentiam non distinguamus; quam & ulterius sic impugno: Ideò ponit Henricus Creaturas habere esse actuale essentia ab aeterno, ut secundum hoc esse terminet scientiam & cognitionem simplicis intelligentia, sed Deus ab aeterno non minus cognovit rerum existentias quam essentias, quia juxta D. Augustinum super Genesim c. 7. non aliter novit Deus facta quam scinda; ergo si ponantur rerum essentia ab aeterno, eadem ratione debebunt poni rerum existentia, sed hæc non ponuntur; ergo nec essentia. Alii Creaturis esse possibile tribuunt per hoc quòd ab intellectu divino cognoscantur, verum tamen hæc sententia exiguum veritatis speciem præ se fert, quia cognitio divina præcisè ex eo quòd tendat in objectum, si ex illa actio alia non oriatur nullum tribuit esse, ut patet in chymæra cognita à Deo, quæ postquam est cognita æquè

Creatura non habuerunt esse formale ab aeterno.

Nec per hoc quòd ab intellectu divino cognoscantur.

F. Amandi Hermann Metaphysica.

non est possibilis, ac si non fuisset cognita, quod tamen acquirere deberet, si cognitio divina aliquid intrinsecum esse communicaret, non minus quam alia Creaturæ acquirunt secundum hanc sententiam. Et si dixeris chymæras non accipere hoc esse, quia possibiles non sunt, cum enim in hac sententia possibilitas rei dicat esse productum in mente divina, chymæra quæ acciperet hoc esse in mente divina, ex eo quòd cognosceretur, acciperet possibilitatem sicut accipiunt alia Creaturæ, quæ possibiles dicuntur, quæ ante cognitionem divinam secundum ipsos possibiles non sunt, adeoque jam aliud esse possibilitatis ante cognitionem illam habere debuerunt, quòd autem illud sit

Dico: Creaturas habere aliquid esse ab aeterno, & hoc fuit esse quoddam diminutum medium quasi inter reale simpliciter & rationis, antecedenter ad actum divini intellectus. Est Pontii contra Matrium:

II. Datur esse diminutum.

Prima pars patet ex paulò ante dictis, quia creaturæ ab aeterno à Deo cognoscuntur.

Probat secundam partem, quia illud esse quod habent non est simpliciter reale, ut claret ex refutatione sententia Henrici, neque est Ens rationis, cum non habeat repugnantiam & magis est perfectum, quam Ens rationis propter non repugnantiam, minus perfectum vero, quam esse simpliciter, cum non sufficiat ut possit res operari; ergo est esse quoddam diminutum medium inter Ens rationis, & reale simpliciter.

Probat tertiam partem: Objectum scientia speculative non fit per illam, sed potius præsupponitur ad illam, sed scientia quæ cognoscit Deus Creaturas, ab aeterno est speculativa; ergo non dat Creaturis esse illud secundum quod cognoscit illas.

Dices cum Matrio: Creaturas ante actum divini intellectus nullum habere proprium esse formale, nec cognitum, nec possibile, nec intelligibile, sed hæc omnia tantum habere virtualiter & radicaliter in Essentia divina. Hæc Responsio concedit quod volumus, quia qualecunque esse habeant Creaturæ & quomodocumque vocetur illud esse, sufficit ad intentum Conclusionis, quòd habeat aliquid esse antecedenter ad actum divini intellectus.

III. Probat secundum diminutum.

Probat secundò eadem partem: Quia prius naturam terminatur scientia divina ad objectum primum, quam secundarium, sed in illo priori Creaturæ habent esse possibile saltem remotum & fundamentale, quæ non repugnant; ergo non recipiunt illud esse à scientia divina. Authores contrariae sententia multum gloriantur in autoritate Scoti in 1. d. 39. ubi dicere videtur, quòd Creaturæ habeant esse possibile per intellectum divinum, sed revera nihil ipsos juvat, quia Scotus ibi non loquitur de esse remoto, sed proximo, quia tale non possunt habere aliquid nisi quod immediatè, à voluntate produci potest, nihil autem potest sic produci nisi quod prius ab intellectu divino cognoscitur. Sed in contra

Arguitur Cum Matrio contra secundam partem, implicat dari medium inter duo Contradictoria, sed ens reale & rationis contradicunt sibi, ergo. Respondet Pontius in sua additione

IV.

Ppppp a Matrium

Matrimum non intellexisse sententiam ponentium esse diminutum medium inter ens reale & rationis; nam qui docent esse diminutum creaturarum ab aeterno esse medium inter ens reale & rationis, per ens reale intelligunt ens simpliciter, actu, & realiter existens, & per ens rationis cui repugnat realis existentia, non verò intelligunt per ens reale, cui non repugnat existentia realis & per ens rationis cui repugnat, nam sic non potest participare rationem utriusque neque esse medium inter illa, dicitur ergò medium, quia habet quandam proportionem & convenientiam cum utroque, cum ente rationis, quatenus non existit realiter; cum reali, quatenus non repugnat illi existere, unde in forma. *R. dist. min. ens reale hoc est illud, cui non repugnat realis existentia, & ens rationis, cui repugnat realis existentia sunt contradictoria concedo min. Ens reale simpliciter actu existens & ens rationis sunt: Contradictoria, nego minorem, & dist. similiter consequens: ergò inter ens reale simpliciter actu existens & rationis non datur medium nego consequ. inter ens reale cui non repugnat existere & rationis non datur concedo consequ. in priori sensu nos medium ponimus, non verò in posteriori.*

Quomodo dicitur medium inter ens reale & rationis.

Procul est ab errore Wiclef.

Quomodo repugnantia Deo repugnant creatura.

V. Per hoc tam creatura non possunt gloriari in se.

Arguitur 2. Hæc Doctrina coincidit cum errore Wiclephi, ponentis creaturarum esse ab aeterno, ergò. *R. negando antec. Wiclephus enim ponit creaturarum esse reale simpliciter ab aeterno, & illud ipsum independentem à Deo, nos verò nihil nisi esse possibile quod ipsis ex natura sua competit, si enim ex natura sua intrinseca non essent possibles, non possent plus produci, quam chymæra.*

Arguitur 3. Si Deus repugnaret, repugnaret etiam creatura possibilis, ergò creatura possibilis habet esse suum à Deo. *R. dist. ant. ex defectu influxus ullius in esse possibili nego antec. ex eo quod si Deus repugnaret non esset aliqua causa quæ posset dare creaturæ esse simpliciter, & consequenter non haberet esse possibile, concedo ant. & dist. consequ. quatenus Deus communicaret ipsi esse possibile per influxum aliquem realem aut intentionalem nego consequ. quatenus non esset possibilis, nisi Deus esset, concedo consequ. Itaque quemadmodum si nullus esset oculus nullus esset color visibilis, attamen oculus non dat colori quoddam sic sit visibilis, ita in proposito, si non esset Deus non esset creatura possibilis, esto Deus non debet ipsi esse possibile.*

Arguitur 4. Sequeretur creaturas posse gloriari quòd haberent aliquod esse saltem diminutum à se ipsis omninò independentem à Deo, sed hoc est absurdum, ergò. *R. negando minorem, nam exigua hæc est gloriatio, qualem eam gloriâ potest habere rana ex eo, quòd possit produci à Sole, & quòd ei conveniat possibilitas independentem à Sole, si nulum possit habere esse actuale nisi dependentem à Sole.*

Instatur: De ratione creaturæ est quòd in quocunq; suo esse, quo recedit à nihilo sit ejus esse participatum, sive sit diminutum, sive

complexum; ergò. *R. quòd si creatura per hoc esse recedat à nihilo, negando ant. in quo manifestè petitur principium, & assumitur hic, quod probari debet.*

Urgetur: Quod semel est imparticipatum semper est imparticipatum, quia tale est ab intrinseco & essentialiter, ergo si creatura habuerunt suum esse imparticipatum semper habebunt. *R. dist. ant. semper in eodem sensu in quo semel habuerunt concedo ant. in alio, scilicet quo ad esse existentia, nego antec. nec impedit hoc esse imparticipatum quo minus creaturæ habeant suum esse participatum, sed potius juvat ad illud, quia alias non posset produci, si non haberet possibilitatem, sicut non haberet possibilitatem, sicut non potest produci Chymæra.*

Quæres: Unde desumenda sit rerum possibilitas? *R. cum D. quòd possibilitas objectiva seu potentia objectiva desumi debet ex Omnipotentia DEI, Logica verò ex rationibus formalibus rerum, intelligendo per potentiam objectivam possibilitatem extrinsecam, per potentiam verò Logicam possibilitatem intrinsecam. Ratio primi est, quia rem esse in potentia objectiva, est obijci virtuti alicujus agentis eam producere valentis, sed divina omnipotentia est talis cui omnes res obijciuntur, ergò ex divina omnipotentia omnis possibilitas objectiva desumi debet: Ratio secundi est, Quia quòd Chymæra sit impossibilis, non provenit ex parte Omnipotentia Dei, quia hæc cum sit infinita virtutis quantum ex se est, æqualiter potens est ad producendam Chymæram ac hominem, ergò defectus provenit ex parte Chymæra, quatenus ex se habet aliquam repugnantiam ad produci, quam non habet homo.*

QUÆSTIO III
De Subsistentia.

Hæc quæstio vetustioribus Philosophis omninò incognita fuit, utpote quia nulla naturali ratione demonstrari potest, quòd datur aliqua substantia, seu personalitas à natura singulari distincta, unde licet aliqui in ferni concordant ex illo Philosophi axioma, *antec sunt suppositorum*, Aristotelem eam cognovisse, id male præstant, nam ibi non habet nisi quòd actiones sint singularium, quòd longe diversum est à supposito; deinde transeat etiam, quòd illa verba habeantur, quis novit eum per suppositum intellexisse aliquid distinctum à individuo. Alii adducunt illum textum 64. primi libri de anima, *Humanitas non res, nec ambulat, sed homo*, verum nil probant naturaliter, quia possunt esse vera propter distinctionem rationis quæ est inter humanitatem considerata in abstracto Metaphysico, & eandem consideratam in concreto Metaphysico, ut significatur per ly *homo*, quamvis ut sic non diceret aliquid realiter distinctum à se ipsa, ut considerata in abstracto. Cognoscitur ergò suppositivitas tantum ex fide, quæ credimus verbum divinum assumptisse naturam humanam, & non aliam.

assumpsisse suppositum humanum, & in Christo defaeto reperiri naturam humanam & non supposititalitatem; seu personalitatem humanam; & ex Authoribus Sanctorum Patrum & praesertim S. Vigilii Episcopi Tridentini libro 2. contra Euthychen, ubi habet propterea Euthychen & Nestorium errasse circa Mysterium incarnationis, quia non distinxerunt personam à natura, unde dum unus ex ipsis unam personam in Christo consideravit, consequenter putavit unam tantum fuisse naturam in ipso: & dum alter consideravit in ipso duas naturas, consequenter putavit in ipso fuisse duas personas, quia scilicet si persona non distinguatur à natura, omnino ubi sunt duae naturae, debent esse duae personae, & ubi est una persona tantum, debet tantum una esse natura. Ad hanc ergo debite enucleandum plures alias difficultates non per singulares Quaestiones, sed per notabilia decidam, quare notandum est primò: Hæc tria nomina videlicet *subsistentia*, *supposititas*, & *personalitas* esse omnino synonyma & significare eandem formalitatem, solumque penes naturas quas afficiunt differre, ex eo enim, quod hæc formalitas naturam substantialem ut sic, sive sit intellectualis, sive non, afficiat, dicitur *subsistentia*, seu *supposititas*; si vero afficiat naturam intellectualem non tantum dicitur *subsistentia* & *supposititas*, sed etiam *personalitas*, unde *personalitas* & *supposititas*, item concreta suppositum, & persona habent se ad invicem sicut minus & magis commune, nam quælibet persona est suppositum, non autem quodlibet suppositum est persona eodemque modo habent ad se invicem, sicut homo ad animal, sicut enim dicere valet, est homo, ergo est animal, non verò e contra est animal, ergo est homo, ita valet, est Persona, ergo suppositum, non verò e contra, est suppositum ergo persona; suppositum ergo dicitur de omnibus substantiis completis, sive viventibus, sive non viventibus, persona verò de solis substantiis viventibus intellectualibus. *Hypostas* idem omnino modo significat, quod persona, quamvis enim antiquitus hoc nomen pateretur æquivocationem, quia interdum idem significabat quod substantia, & ideo Sancti Patres recusabant admittere tres hypostasas in divinis, ne essentiam multiplicare viderentur, modò tamen ex communi usu loquentium & ex concessione Ecclesiae dicuntur tres hypostasas esse in divinis.

Subsistentia, supposititas & personalitas tantum differunt penes res quas afficiunt.

Hypostasis idem est ac persona.

II. Definitur persona.

Notandum secundò: Boetium lib. de duabus naturis & una persona Christi definivisse personam quòd sit *rationalis anima individua substantia*, quam definitionem etiam acceptat D. Thomas; sed sic simpliciter & ut verba sonant non placet Scoto in 1. d. 23. q. un, quia sequeretur animam rationalem esse personam, cum sit rationalis naturae individua substantia, similiter & Deitatem, imò & naturam à verbo assumptam cum sit individua, quapropter ne eam ob autoritatem contemnat, exponit & explicat illam per definitionem à Richardo q. de Trinit. cap. 22. datam, quòd *persona sit intellectualis natura incommunicabilis, subsistentia ubi pro substantia substituitur subsistentia*. Quae definitio facile etiam applicari po-

test supposito ut sic, scilicet, quòd sit substantialis naturae incommunicabilis existentia, ex quo patet nullum accidens habere supposititalitatem, consequenter nullum posse dici suppositum.

Notat tertio: Personalitatem, & subsistentiam, seu supposititalitatem formaliter dicere incommunicabilitatem duplicem, duplici communicabilitati oppositam, secundum quam dupliciter res communicari potest alteri, vel ut quod, vel ut quo, illud communicatur ut quod, quod in concreto praedicatur, seu per modum superioris de illo cui communicatur, sic communicatur animal homini, & bruto; homo Petro & Paulo: *Ut quo*, communicatur illud, quod per modum formae communicatur subjecto, vel etiam per modum partis sive integralis sive essentialis cujuscunque respectu sui totius, vel per modum sustentati in sustentante, ut natura humana communicatur verbo. Hinc Deitas, vel Deus non potest dici persona, quia praedicatur in recto de ejus personis, neque anima, quia hæc communicatur ut forma, neque natura humana in verbo, quia hæc sustentatur à verbo & completur ab eo, persona autem nullo modo ex his debet esse communicabilis. His praemis, quoniam inter Catholicos dubium non est personalitatem seu, &c. esse quid distinctum à natura, licet tantummodo hic agitanda erit, & solvenda, quidnam sit illud superadditum & distinctum, Thomistæ positivum illud dicunt, contrariatur eis Schola Scoti, in qua

III. Personalitas dicitur duplicem negationem.

IV

IV

Dico: *Supposititas in creati nil addit positivum, sed duplicem negationem actualis scilicet & aptitudinalis communicationis alteri ut quod, & ut quo*. Est Scoti in 3. q. 1. d. 1. a. 2. quam etiam variis argumentis, partim Metaphysicis, partim Theologicis probat, & primò quòd Christus non esset perfectus homo & nobis per omnia similis, quia non assumpsisset omnes perfectiones positivas, quae sunt in homine, cum de fide sit Christum non assumpsisse supposititalitatem humanam, ergo.

IV. Supposititas non addit aliquid positivum.

Secundò, quia esset in hominibus aliqua entitas substantialis, quae esset incurabilis, quia secundum SS. Patres suppositum est inassumptibile, ergo esset incurabile, quia secundum D. Damascenum lib. 3. fidei Orth. 6. Quod est inassumptibile est incurabile. Sed omisis argumentis hisce Theologicis, tribus aliis rationibus primam partem, ex qua facile sequitur secunda, probare conabor. Quare

Probatur Conclusio primò: Quia si personalitas creata consisteret in aliqua entitate positiva realiter à natura distincta, posset natura conservari & produci absque supposititalitate ulla, sed hoc est inconveniens, quod in nostra sententia nequaquam sequitur, quia negatio non tollitur, nisi adveniente illo cujus est negatio, cum autem hæc negatio sit communicabilitatis alteri supposito, non potest tolli hæc negatio nisi uniatur alteri supposito, sicque natura non potest esse sine supposititalitate, sive propria sive aliena, ergo non potest consistere in positivo, major patet ex sæpè dictis, quia

V. Ratio prima.

quia omne absolutum prius alio, & ab eo distinctum potest esse sine posteriori, nec videtur ulla tam necessaria connexio: Probatur minor: quia natura humana Petri, verbi gratia, singularis absque suppositalitate, vel habere posset omnes operationes suas, vel non posset, utrumque est inconueniens, ergo: prob. min. quoad primam partem, videlicet esse inconueniens quod possit habere operationes omnes, quia tunc ad nil deserviret suppositalitas, & consequenter non esset dicendum quod esset complementum istius naturae, aut perfectio, quia omne complementum & omnis perfectio ad aliquid deservire debet.

VI.
Plures instantie solvantur.

Dices I. Suppositalitem deservire ad terminandam naturam, quae sine ea quamvis possit habere suas operationes esset tamen interminata. Contra, quia non requireret aliam terminationem positivam quam illam, quam haberet a sua singularitate & existentia, quia si ad nil deservit, ad quid requiritur ulterior terminatio, aut quale esset inconueniens esse sine illa ulteriori termino ad nihilum deserviente.

VII.

Dices 2. Suppositalitem tribuere incommunicabilitatem naturae, & consequenter licet alias operationes habere posset hoc effectu tamen careret. Contra, illa incommunicabilitas vel est quid negativum, vel quid positivum; si primum dicunt, nobis non contradicunt; si secundum asserunt, non subsistunt quia gratis ponitur aliquid positivum distinctum realiter ad praecise fundandam negationem, cum ipsam sufficienter fundare potest singularis existens: Probatur jam eadem minor, quo ad alteram partem, nimirum quod sit absurdum naturam posse existere, & non posse habere suas operationes, quia non potest assignari ratio cur actiones naturae dependeant magis a suppositalitate, quam ab ipsa natura, ergo si natura potest produci absque suppositalitate poterunt & actiones produci sine illa.

VIII.

Dices: Esse rationem, quia actiones sunt suppositorum. Contra, quia aliqua actiones quae sunt suppositi prout sunt intellectiones & volitiones provenientes ab homine possunt existere & produci non existente supposito ut patet in statu animae separatae, ergo. Deinde sine supposito natura, verbi gratia, humana haberet principia tam proxima, quam remota ad operandum, habet enim animam, ejusque potentias, intellectum & voluntatem, ergo adhuc ibi intelligere posset. Denique si natura singularis potest existere sine omni suppositalitate, unde colligitur quod actiones etiam naturae completae singularis debent esse necessario suppositorum.

IX.
Altera probatio.

Probatur Conclusio secundò. Si suppositalitas esset aliquid positivum naturae creatae superadditum, illud positivum esset substantia, vel accidens; neutrum dici potest, ergo; major patet, quia ens creatum adaequate dividitur in substantiam & accidens; minor probatur, quia non est substantia aliam esset pars essentialis, vel integralis Physica, vel Metaphysica, neutrum dici potest, ergo: minor probatur, quia omnes partes essentialis naturae hu-

manae sunt in natura humana Christi aliam non esset verus homo & perfectus, similiter omnes partes integrales ob eandem rationem: Probatur etiam quod non sit accidens, quia non potest assignari quale nam esset, non quantitas, nam Angeli veram habentes suppositalitem quantitate carent; non qualitas, quia nulla est qualitas quae divinitus conservari non possit separatim, sed subsistentia non potest conservari etiam secundum adversarios, ergo; nec etiam relatio, quia omnis relatio realis debet esse inter duo extrema realia realiter distincta, sed non potest assignari quodnam esset illud realiter distinctum, ad quod terminaretur suppositalitas. Ergo

Dices: Non esse substantiam, aut accedens, sed modum substantiae. Contra primò ille modus, vel est intrinsecus, vel extrinsecus, si intrinsecus, ergo realiter est: identificatus naturae, & sic necessario assumetur a verbo divino: Si modus extrinsecus, ergo erit realiter distinctus & consequenter debet esse aliquid accidens, & secundum dicta paulò supra modus extrinsecus sunt accidentia respectiva. Contra secundò, quia ille modus debet esse substantia in quantum substantia opponitur accidenti, quia non esset quid aptum inherere. Deinde non potest ostendi cur ita debeat esse modus quin sit propria dicta forma, ergo.

Replebis: Eum non posse esse formam, quia non potest existere sine natura singulari, sicut forma potest. Contra, hoc non tollit rationem formae, tum, quia id gratis diceretur; tum quia aliqua forma accidentalis nequeunt existere absque suo subiecto, ut patet de actibus vitalibus in communione Adversariorum, & de formis relativis, in factentia omnium.

Instabis: Ideo non posse esse formam, quia emanat a natura singulari. Contra hoc non tollit rationem formae, quia forma relativa, quae magis necessario emanat a suo fundamento, quam personalitas, adhuc habent rationem formae.

Probatur tertio Conclusio quo ad eandem primam partem, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed nulla est necessitas assignandi aliquid positivum superadditum, ergo: prob. min. quia nullus effectus est assignabilis competens personalitati, ergo: antecedens patet, quia nullum adhuc assignarunt adversarii.

Probatur secunda pars Conclusionis, quia suppositalitas non consistit in positivo, ergo in negativo, seu in negatione comunicabilitatis ut quod, & ut quod, cum omnia alia quae non sunt supposita ut sunt accidentia & partes essentialis rerum sunt utroque modo comunicabilia, ut patet ex notabili tertio, quod autem consistat in negatione comunicabilitatis tam actualis, quam aptitudinalis probatur, quia si sufficeret sola incommunicabilitas actualis, anima rationalis separata esset suppositum, quia non esset actu comunicata; vel si sufficeret sola incommunicabilitas aptitudinalis natura humana Christi esset par-

sona, & sic in Christo essent duae personae, natura enim humana Christi licet sit actu communicata ad suppositum verbi, habet tamen aptitudinem ut non communicetur, si scilicet personaretur personalitate propria, ergo supposita talitas non potest existere in sola actuali, vel sola aptitudinali communicabilitatis negatione, sed in utraque simul. Sed contra

XII.
Argumentum in contrarium primum.

Arguitur 1. Omnes intelligunt per suppositum & personam & per nomina propria significativa personarum ut sunt *Petrus, Paulus, &c.* substantiam, & non negationem, ergo significant formaliter substantiam, & non negationem. R. disting. ant. omnes intelligunt, &c. quatenus ex communi usu loquendi importatur tota substantia cum omnibus suis complementis concedo ant. quatenus ratio formalis propria, qua constituitur totum significatum istorum nominum sit substantia, nego ant. sic etiam caecus significat animal, non tamen sic, ut ratio formalis significati per hoc nomen sit animal, sed est ipsa caecitas, seu privatio visus.

XIII.
Secundum.

Arguitur 2. Substantia secunda constituitur per aliquid positivum, ergo & substantia prima quae est suppositum, cum haec sit perfectior. R. negando suppositum consequentiae quod scilicet substantia prima sit suppositum, nam humanitas Christi est substantia prima, eam sit singularis, & tamen non est suppositum seu persona; licet autem Philoſophus per substantiam primam idem agnoverit ac suppositum, in hoc tamen nil est curandus, qui non agnovit suppositum sicut nunc agnoscunt Theologi.

XIV.
Tertium est personae divinae sed est disparitas.

Arguitur 3. Personalitas divina est quid positivum, ergo & creata. R. negando consequentiam, quia in divinis reperitur aliquid positivum incommunicabile, in quo possit poni personalitas divina, scilicet Paternitas, Filiatio, & Spiratio passiva, & est de fide quod dentur in divinis & sint incommunicabiles, & quod habeant aliquid positivum munus praeterquam esse principium negationum ullarum; sed in creatis non constat esse aliqua talia ratione, aut autoritate, nec potest assignari quodquam munus positivum, cuius sit ulla necessitas, aut utilitas, ergo non debet dici quod sicut in divinis personalitas est quid positivum, ita & in creatis. Confirmatur haec responsio, quia non omnia quae in divinis sunt debent etiam esse taliter in creatis, nam sapientia, bonitas, &c. sunt substantia, in creatis tamen sunt accidentia.

Item secundum multos adversarios singularitas creata est negativa, & tamen in divinis est positiva, ergo idem dicendum est de personalitate. Tandem incommunicabilitas, quam dicit persona divina formaliter involuit non solum negationem actualis & aptitudinalis communicationis, sed etiam potentialis, quandoquidem repugnet naturam divinam non esse personatam omni personalitate divina, sed personalitas creata non involuit negationem potentialis communicationis, sic ut natura ea affectu specificativo loquendo, repu-

gnet carere ea personalitate, ut patet ex mysterio incarnationis.

XV.
Quartum.

Arguitur 4. Omnis negatio secundum Scotum fundatur in aliquo positivo, & consequenter ad aliquid positivum, nam haec ratio in 2. d. 3. q. 2. contra Henricum probat individuum addere aliquam positivam differentiam speciei, ergo etiam negatio communicabilitatis supponit aliquid positivum, super quod fundetur, consequenter hoc positivum erit suppositalitas. R. cum Scoto 3. d. 5. q. 5. a. 3. dist. ant. omnis negatio quae provenit ab intrinseco & repugnantiam inducit in subiecto ad oppositam affirmationem, ut est irrationalitas in homine, & indivisibilitas in plura in Petro, fundatur in aliquo positivo concedo ant. negatio quae provenit contingenter, & ab extrinseco nego ant. & consequentiam, nam negatio communicabilitatis in natura singulari contingenter & extrinsece tantum convenit naturae, id est, propter defectum causae extrinsecae assumptis, a qua non assumitur, & quia non assumitur, ideo personatur in se per illam negationem. Per has duas objectiones consequenter positae facile & eodem modo solvitur argumentum Fonsecae & Lycheti, quorum primus sic proponit, suppositum est incommunicabile, ergo ab aliquo positivo & consequenter suppositum constituitur per aliquid positivum. Alter vero hoc modo ingenitum ut dicitur de Patre formaliter non dicit per se primum negationem, ergo nec natura incommunicabilis.

XVI.
Quomodo suppositalitas compleatur naturam.

Arguitur 5. Suppositalitas creata complet individuum in ratione substantiae, sed nil potest complere ens positivum, nisi ipsum sit positivum, ergo suppositalitas est quid positivum. R. dist. maj. suppositalitas complet individuum formaliter, proprie & positive nego maj. tanquam conditio, sine qua non potest haberi complementum formale, seu negative, quatenus excludit dependentiam a quocumque supposito extrinseco, a quo possit compleri, concedo maj. similiter dist. min. nil potest complere ens positivum formaliter & positive, nisi sit ipsum positivum concedo min. sicut conditio & negative nego min. & consequentiam, nam etiam absentia omnium quae contristare possunt dicitur complere laetiam. Intrinsece ergo formaliter, & positive completur substantia per suas partes essentielles, & integrales, quibus omnibus habitis sequitur ista negatio, & quia per ipsam colligitur completio, hinc ipsa dicitur complere.

Natura suppositata non admittit sensum specificativum.

Arguitur 6. Si suppositum solum diceret negationem super id quod dicit natura singularis suppositata, sequitur, quod sicut potest dici, quod aer tenebrosus possit illuminari, sic etiam sequitur, quod suppositum posset communicari, sed consequens est contra Theologos, ergo & antec. R. negando sequelam & disparitas est, quia ly *aer tenebrosus* patitur sensum specificativum, ita ut verum sit quod in sensu specificativo seu diviso verum sit quod possit illuminari, suppositum verè significat ita naturam haec affectam negatione, ut nullo modo admissat sensum specificativum & divisum, nam per se

per se primò significat negationem communicationis; unde ut paritas valeret, deberet sic poni, sicut aer tenebrosus potest illuminari sic natura suppositata potest communicari, nam hoc modo sicut primum esset verum, vel falsum, ita & secundum.

Arguitur 7. Non magis ex se determinatur natura ad supposititalitatem, quam ad singularitatem, imò minùs, cum possit esse sine propria supposititalitate, sed ad singularitatem determinatur per aliquid positivum, ergò & ad supposititalitatem. R. negando paritatem, quia ad singularitatem ita determinatur natura ut sibi repugnet simpliciter ipsa eadem manente dividi in plura, ideoque oportet, ut hæc repugnantia competat ratione positivi, scilicet differentie individualis, at suppositum non sic determinatur, etiam idem manens nam potest suppositari illo supposito, sed altero.

XVII.
Opponitur &
explicatur
authoritas.

Opponuntur Concilia & S. S. Patres definiunt Verbum divinum assumptisse naturam humanam, & non personam, humanitatem & non hominem, ut patet ex Concilio Calcedon. & ex Cyrillo Alexandrino, &c. item dicunt personam Verbi consumpsisse personam humanam, ac eam destruxisse, ut patet ex Conc. Francofurt. ad Episcopos Hispania, sed tales definitiones essent improprie, si personalitas esset negatio, ergò. R. negando min. nam Patres & Concilia nil aliud volebant, nisi contra hæreticos in Christo non esse duas personas, hoc autem optimè salvari potest in nostra sententia.

Dices: Non potest dici non assumi negatio, destrui, & consumi, &c. quia negatio nihil est, ergò. R. hæc verba non tam rigorosè sumenda esse, nam constat Patres non voluisse aliud quam personalitatem creatam in natura humana non esse, alioquin nec subsisteret sententia adversariorum, quòd enim nunquam fuit, non potest dici consumi & destrui, constat autem personalitatem creatam nunquam fuisse.

Instabis: Personalitas Verbi supplet personalitatem creatam, sed non supplet nihil, negatio enim nihil est, ergò personalitas non est negatio. R. dist. min. non supplet nil ut nihil opponitur omni reali tam positivo quam negativo, quod datur aut dari potest à parte rei independenter à potentia potente facere ens rationis concedo min. non supplet nihil prout nihil dicit omne negativum reale independentes ab opere intellectus nego min. nam per tale nihil redditur natura proximè potens operari, quare dum hæc negatio, seu hoc nihil tollitur debet suppleri per aliquid aliud, & sic in natura humana Christi suppletur per personalitatem Verbi.

Instabis: Verbum divinum supplet id, in quod refundentur actiones humanitatis Christi, sed hoc non esset negatio, quia negatio non includit in se aliquid positivum, ergò. R. dist. maj. supplet id in quod refunduntur actiones tanquam in principium influens Physicè nego maj. tanquam in principium formale, quo constituitur natura suppositata, à qua pro-

cedunt formaliter operationes concedo maj. & nego min. cum enim hæc supposititalitas non sit principium Physicum, & non influat positive in operationes, non est inconveniens ut ponatur in negatione.

Arguitur 8. Sequitur quòd potius deprimetur natura humana per unionem hypostaticam, quam elevaretur, sed hoc est absurdum, ergò: Prob. sequela sine unione illa non haberet dependentiam ab ulla supposititalitate, posita aut unione habet dependentiam à supposititalitate divina, sed magis deprimetur natura per dependentiam, quam sine, ergò. R. negando majorem cum sua probatione, quia si natura non haberet hanc unionem, tunc haberet dependentiam à propria personalitate, tanquam à naturaliter posteriori, & necessario consequente ipsam, nisi per illam unionem impediretur, per hanc autem dependentiam, quam diceret ad propriam personalitatem non acquireret natura has perfectiones, quas acquirit ex unione ad Verbum divinum.

Instatur: Secundum Scotum persona creata potest assumere naturam creatam aliam, verbi gratià, Petrus potest assumere naturam Joannis, sed hoc fieri non posset, nisi persona dicitur aliquid positivum, ergò etiam secundum Scotum aliquid positivum dicitur min. prob. quia non posset terminare unionem. Respondet Lorca, Scotum manifestè dubium in hac re; verum in sua sententia non poterat manere dubius, quia certum videtur, quòd unio realis terminari non posset ad negationem: Quare R. Scotum dubium manifestè non in hac sententia, sed in sententia tunc communiore constituyente personam per positivum.

Arguitur 9. Natura humana assumpta facit unum per se positivè cum Verbo divino, sed hoc esset falsum in nostra sententia, ergò: Prob. sequela, quia si natura humana non haberet aliquid positivum pro personalitate propria, & esset substantialiter completa positivè, nec cureret aliquo complemento positivo, sed natura non carens aliquo complemento substantiali positivo per se nequit facere unum per se cum illo positivo, quòd ipsi suppet adhi possit, ergò natura humana in nostra sententia non potest unum per se facere cum persona Verbi divini. R. primò, negando maj. quia natura singularis non potest facere unum per se positivè cum propria personalitate, ita non videtur quòd facere debeat unum per se positivè cum personalitate Verbi. Quòd confirmatur, quia ex Conciliis & Patribus non habetur quòd faciat unum per se cum Verbo divino in sententia hujus objectionis, nam quamvis contra Nestorium definiatur quòd homo non uniat per accidens cum Verbo, ista tamen unio intelligenda est in sensu Nestorii, qui intelligebat hominem non fuisse unitum Verbo unione Physicæ & reali, sed unione solum secundum affectum & gratiam. R. secundò, concessa maj. negando min. cum minore sue probationis, manifestè verum sit quòd naturaliter fieri non possit, supernaturaliter tamen non implicat, manifestè si vera sit major objectionis, nam aliter Verbum divinum cum sit substantialiter completum

pletum non posset facere unum per se cum natura humana, sive illa esset ex se completa, sive non esset, itaque sicut Verbum divinum, licet completissimum sit, positivè potest facere unum per se cum natura humana, ita natura humana licet sit positivè completa potest facere unum per se cum Verbo divino ob eandem rationem.

XIX. Argumentum ultimum.

Arguitur 10. Sequitur, quod natura fuisset de facto personata propria personalitate, sed hoc est inconveniens, ergo: Probatur sequela: quia ipsa natura prius naturam fuit producta quam unio, sed in illo priori habuit negationem actualis & aptitudinalis communicationis, ergo fuit personata propria personalitate. R. negando sequelam, & distinguendo minorem probationis, negativè, seu permissivè transeat, positivè nego min. hæc distinctio intellecta manet ex sæpe dictis.

Quæres: An partes essentielles & integrales Physicæ habeant proprias subsistentias? R. partes integrales homogeneas, quæ ab invicem separatæ sunt entia completa & per se (ut sunt partes aquæ) sic separatæ habere proprias & totales subsistentias, quia subsistentia sequitur ad ens substantiale completum, & per se existens. Ad partes verò heterogeneas, quales sunt manus, pedes, &c. non sequuntur subsistentiæ partiales aut totales, quia non possunt dici supposita, sed partes suppositorum, nec etiam sunt entia completa. Idem dicendum est de partibus essentialibus non tantum in toto, sed etiam extra totum, in toto enim actu communicantur alteri supposito, scilicet supposito totius, nec etiam extra totum, quia deest ipsis complementum substantiale reale proximum, subsistentia autem est ultimum complementum naturæ completæ.

XX. Partes homogeneas habent proprias subsistentias.

DISPUTATIO III.

DE PROPRIETATIBUS ENTIS UT SIC.

Omnium rerum essentias quadam concomitantur proprietates & passiones, quæ à natura proprie emanant, tales proprietates entis vulgò quinque assignantur, videlicet, res, verum, bonum, aliquid, unum, sed quia res & aliquid sunt synonyma enti, ideo in re sistendo non nisi tres erunt, de quibus etiam sic Disputabo. Quare sit

QUÆSTIO I.

Quomodo hæc proprietates distinguantur ab ente?

I. Supra enumeratas passiones reales esse & positivas vix dubitari potest, nam cum ab ente reali emanent vix rationis erunt; & iterum, quia qualibet proprietas ex ratione sua intrinseca importat aliquam perfectionem, qualem vix dicit ulla negatio: Sed & certum esse videtur, quod aliquando distinguantur, quia alio modo explicatur natura entis ut est una, vera, bona, & ut est ens, quod non fieret, nisi aliquomodo distinguerentur, qualis autem sit distinctio

nam ubi dantur extrema actu à parte rei etiam distinctio debet esse talis, sed ens & proprietates ejus sunt extrema actu à parte existentia, ergo & distinctio debet esse actu & à parte rei, adeoque rationis non sufficit. Deinde sequetur non esse passiones reales, sed rationis, ergo.

Dices: Non sequi, sicut non sequitur hæc passio distinguitur sola ratione, ergo est ens rationis, sed sequitur, ergo distinctio est ens rationis. Sed contra facit, quia Deus cognoscit has passiones de ente & distinctas inter se, ergo sunt à parte rei distinctæ inter se & consequenter ab ente, ut verbi gratia, quæ sunt eadem unitertio sunt eadem inter se & e contra; consequentia patet, quia Deus cognoscit res ut sunt à parte rei, alias fingeret, prob. ant. quia aliter divinus intellectus concipit ens unum aliter ens verum, aliter ens bonum, ergo ut distincta.

III.

II. Dico: Proprietates entis distinguuntur formaliter ex natura rei ab ipso ente. Est D. 7. d. 16. q. unica. Hæc conclusio probari potest omnibus principiis, quibus probatur distinctio formalis inter alias proprietates, sine qua rationem proprietatum habere non possent; sed directe contra adversarios probo eandem primò. Non distinguuntur realiter, ergo formaliter ex natura rei, consequentia est clarissima, ant. prob. illud enim realiter distinctum vel esset quid absolutum, vel respectivum, neutrum dici potest, ergo: prob. min. non absolutum alias daretur aliquid ens à parte rei, quod non esset unum, quia ens potest conservari absque omni absoluto realiter distincto; non etiam respectivum, nam nequit assignari terminus ejus realis, quo posito necessariò poneretur & quo non posito non necessariò poneretur, ergo. Probatur secundò contra Suarezem; quia non sufficit sola distinctio rationis, ergo, &c. ant. prob. F. Amandi Hermann Metaphysica.

Arguitur: Ens in quantum ens ex eo præcisè, qua tale est absq; alio reali modo superaddito habet quiddam necessarium est, ut sit unum, verum, bonum, ergo: prob. ant. ex modo explicandi ens, quia hoc dicimus esse ens, quia habet veram essentiam unam, & perfectionem aliquam realem, ergo. Confirmatur hoc, quia considerando solum conceptum objectivum entis adequatè sumptum ex vi talis conceptus est in se ipso individuus & à quocunq; alio divisus, ergo ex vi proprii esse habet unitatem. Deinde secundum proprium esse habet intelligibilitatem, ergo & veritatem, quæ est fundamentum intelligibilitatis & idem dicendum est de bonitate. R. negando assumptum quod scilicet ex ratione sua formali habeat quod sit formaliter unum, verum, bonum, quia tale est tantum fundamentaliter: nec obstat vulgaris modus explicandi

IV. Argumentum in contrarium.

Q9999 Ens

Ens positus in argumento, quia hoc oritur ex eo, quod cum sit simpliciter simplex, non potest explicari nisi per ea quae ipsum circumstant; neque ex hoc inferitur tantum distinctio rationis, sed cum conceptus entis ut sic sit primarius & quidditativus, ceteri vero conceptus sint secundarii, qualitativi, &c. major distinctio inter illa poni debet, quam rationis. Ad confirm. nego antec. pro prima parte de unitate, quo ad aliam partem de intelligibilitate concedo ant. nego tamen rationem fundantem talem intelligibilitatem esse formalem veritatem, sed ad summum fundamentalis est, cum secundum nos ens sub ratione entis, & sub non ratione veri sit objectum intellectus nostri.

- V. **Quæres.** Utrum sit aliquis ordo in emanationibus harum proprietatum? R. Non apparere ullam rationem convincentem, quare una prius emanare dicatur, si tamen aliquis ordo datur, tunc prima erit unitas, veritas secunda, & tertia bonitas. Hoc inde desumi potest, quia veritas dicit aliquam habitudinem ad intellectum, & bonitas ad voluntatem, ergo sicut intellectus est prior voluntate, ita veritas erit prior bonitate: Unitas vero, quia ad neutram potentiam dicit ordinem, neque ad aliquam posteriorem debet esse prior, quare de hac sit

QUÆSTIO II.

De Unitate.

- I. **Unitatum novem species enumerat**

D. Bernardus l. 5. de Cosid. cap. 8. quarum plures ad nostrum propositum non pertinent, præterquam *constitutivam*, quam dicit esse cum unum corpus constituitur ex multis membris; sermone 80. de diversis, tamen alias enumerat unitates dicens: *Est unitas naturalis, unitas carnalis, unitas virtualis, unitas moralis, unitas spiritalis, unitas socialis, unitas personalis, unitas principalis.* Unitas naturalis est inter corpus & animam, unitas carnalis inter virum & mulierum, de qua dictum est: *Erunt duo in carne una.* Unitas virtualis est, quæ hominem sibi ipsi conjungit, ut non per diversa effluat, sed cum Propheta, unam petat a Domino. Unitas moralis est, quæ nos conjungit proximo. Unde Psalmista: *Qui habitare facit unius mores in domo.* Unitas spiritalis est quæ nos conjungit Deo. Unde apostolus: *Qui adheret Deo unum spiritus est.* Unitas socialis inter Angelos, quibus omnimodis idem velle est, idem nolle. Unitas personalis in Christo. Unitas principalis, quæ & substantialis est in Trinitate: Quam omnia cætera entia participant, sicut participant gradum entis, ut proinde principalis dicatur quasi omnes transcendens quæ est Metaphysicis, & hanc in omnibus rebus reperiri clarè docet D. Augustinus l. de vera Relig. cap. 32. ubi ait: *Qui non videat, neque ullam speciem, neque ullum omnino esse corpus, quod non habeat unitatem (simplicissimam & divinam) qualecunque vestigium.* Et vos nisi aliqua unitas contineret nihil esset. Suppono autem hanc

II.

unitatem esse veram passionem entis, nam hæc omni & soli enti convenit, qualecunque enim ens fuerit convenientem habebit unitatem, si enim simplex fuerit unitatem simplicitatis habebit, si compositum, unitatem compositionis fortietur, ita licet divisibile sit in plures partes non erit tamen divisibile in plures composita, nec convenit alicui alteri ab ente, nam ens rationis sicut verè ens non est, ita, nec vera unitas concedenda ipsi est. Adversæ sententiæ Fautores conantur hoc nostrum suppositum evertere primò Autoritate Philosophi 10. Metaph. 1. dicens unum & multa dividere ens, atque adeo unitatem non futuram passionem entis, sed differentiam. Secundo ratione, quia dicunt, potest variari unitas manente eadem entitate, ita ut eadem entitas modo sit una modo non, quia si quantitas bipalmaris accipiatur & separetur pars illius, veri gratià quantitas palmaris, hæc pars dum est conjuncta non est unum ens sed pars unitatis, dum verò est separata, est unum ens de tamen sive conjuncta sive separata habet eadem quantitatem, ergo potest variari unitas, manente eadem entitate, & consequenter unitas non est passio entis. Verumtamen præmium nihil nos urget, quia ut D. noster 4. Metaph. 3. dicit non esse divisionem ibi propriam, sed potius quandam assignationem, ubi ex una parte assignatur ens cum unitate, & ex altera parte entia cum multitudine, unde dicere ens dividi in unum & multa, est idem, ac dicere ens aliud est ens, aliud sunt entia. Secundum nil concludit, quia in illa divisione quantitatis bipalmaris non fit varietas in unitate transcendentali, quæ est passio entis, sed in unitate quantitativa, de qua nulla nobis res est agere. Quo supposito bene notato duo in hac quæstione sunt examinanda, primo quid sit unitas & quotuplex? Secundo, utrum unitas dicat quid positivum vel negativum; at tamen, quia resolutio primi sufficienter data est in Logica q. 6. universalium, quæ ibi queratur, ad secundam partem resolvendam

Dico: Unitas à qua per se primò formaliter

ter habet ens esse unum est formalitas positiva. Ita D. 2. d. 3. q. 2. §. concedo igitur, & communis sententiæ Scotist. quos sequitur Suarez. Probatur omnis negatio necessarîo conveniens entis non inest per se primò nisi ratione alicujus positivi, sed negatio inclusionis partium inest enti necessarîo & inseparabiliter, ergo ratione alicujus positivi; major probatur, quia illa negatio deberet alioquin necessarîo & immediatè consequi ipsam rationem entis, sed hoc dici nequit, quia præcisâ ratio entis est ratio essendi absolute, non verò essendi unum vel plura, prius enim est esse aliquid in se non repugnans, quam esse unum, aliâ unitate non posset dici entis proprietates, ergo talis negatio convenit enti propter aliam rationem proximiorum, quæ est unitas, atque adeo unitas erit quid positivum. Arguitur

IV. **Arguitur:** Formalitas positiva quam nos ponimus est frustranea, ergo non est ponenda, ant. prob. illa negatio, quam dicit ens unum qua tale potest sequi ad ipsum ens formaliter absque alia formalitate positiva superaddita, ergo. R. negando ant. cuius probat. ant. dist. absque alio positivo superaddito realiter distincto concedo; formaliter distincto nego ant. illa autem positiva formalitas, quæ superadditur ratione negationis est tantum quid formaliter distinctum ab ente.

Instatur: Si poneretur per impossibile ens formaliter loquendo absque illo positivo, deberet necessariò partes habere, aut divisas, aut non divisas, sed non haberet illas divisas, ergo non divisas, & consequenter negationem quam dicit unum; ergo. R. In tali casu impossibili ens nec futurum unum, nec multum, quia non haberet principium formale divisionis & indivisionis, licet haberet fundamentale, nec in casibus impossibilibus necessariò unum ex contradictoriis verum est.

QUÆSTIO III.

De Veritate Entis.

I. **Quæstio** hæc non est de veritate formali propositionis, seu cognitionis, in quo sensu D. Bernardus serm. 71. in Cant. ait: *Sermo Dei veritas est.* Sed de veritate transcendentali seu in essendo, de qua D. Augustinus l. 7. Confess. cap. 1. 5. ait: *Omnia vera sunt in quantum sunt,* & l. de vera Relig. cap. 34. dicit: *Omne corpus verum corpus est,* & denique l. 2. Soliloq. cap. 5. *Lapis non est, si verum non est:* Quarum distinctio factis ex dictis in Logica colligi potest, nam veritas cognitionis dicit ordinem ad objectum, veritas in essendo in ordine ad intellectum, quod indè patet, quia omnis conceptus est verus transcendentaliter seu in essendo hoc ipso, quod est verum ens, non tamen ideo est verus veritate cognitionis, quia frequenter veræ res falsè concipiuntur. Verum licet nullus de facto reperitur, qui non facile discernere queat inter hominem verum & non verum, seu pictum, difficilis tamen explicatu est ratio formalis veritatis in ipsis rebus, aliqui enim ut Hurtadus asserit veritatem in rebus esse denominationem extrinsecam desumptam ab intellectu, reverà tamen falsè de veritate sentit, quia veritas in essendo juxta Doctores communiter est proprietas entis, atqui denominatio extrinseca nequit dici passio alicujus, quia omnis passio convenit rei ab intrinseco, denominatio verò extrinseca nequit sic convenire; fundamentum Hurtadi hoc est, quia esse cognoscibile dicit in objecto denominationem extrinsecam, sed esse verum dicit rem esse cognoscibilem, ergo esse verum dicit denominationem extrinsecam, sed facillè solvitur, dist. maj. esse cognoscibile cognoscibilitate extrinseca quæ consistit in cognitione possibili dicit denominationem extrinsecam concedo maj. cognoscibilitate intrinseca, quæ est intrinseca aptitudo entis ut possit terminare cognitionem.

F. Amandi Hermannæ Metaphysica.

nem, nego maj. & sic dist. min. nego consequentiam. Alii ut Meurisse explicant per ordinem ad sua principia, verumtamen æquè longè à veritate recedunt, quia veritas vel explicatur per ordinem ad sua principia extrinseca, vel per ordinem ad sua principia intrinseca, neutrum dici potest, ergo, min. prob. non primum, quia Deus est verissimum ens, & tamen non habet principia extrinseca; ne. secundum, quia conceptus entis ut sic, cum sit simplicissimus nequit habere principia intrinseca componentia, aut constituentia illum, ergo, &c. Alii denique explicant per negationem, sed hi rationibus superiori quæstione adductis refutari possunt, unde meam veritatem, ut sentio,

Dico: *Verum transcendentalè nil est aliud quàm esse intelligibile, adeo ut veritas entis aliud non sit, quàm intelligibilitas ejusdem, seu conformitas rei ad intellectum.* Hæc est Doctoris citati apud Mastrium hæc d. 5. q. 6. a. 3. eamque in re tenet Pontius, qui veritatem per conceptibilitatem explicat, deducitur etiam hæc Conclusio ex Sanctis P. P. & D. Aug. lib. 5. soliloq. ubi verum definit esse, quod ita est & sic se habet ut cogitatori videtur & lib. de vera religione, verum est quo ostenditur id quod est.

Probatur etiam Ratione, quia juxta omnes veritas cognitionis quæ est in representando explicatur per conformitatem cognitionis ad rem, ergo à converso veritas rei, quæ dicitur in essendo bene explicatur per conformitatem rei ad cognitionem, seu cognoscibilitatem rei respectu intellectus; antecedens patet ex Logica; consequentia per se claret. Confirmatur, quia intellectus dicitur verus formaliter in representando, quando rem intelligit, sic uti est à parte rei, ergo è converso res quoque dicitur vera in essendo formaliter è præcisè, quia intelligitur sicuti est, vel sicut intelligibilis est; unde advertendum est, non tantum de actuali, sed etiam aptitudinali cognitione conclusionem esse defendendam, quia ut bene notat Doctor, si nullus esset intellectus intelligens, adhuc qualibet res esset vera, & secundum gradum suæ entitatis esset nata se manifestare ac apta intelligi.

Dices; Res omnes quæ veræ sunt in essendo sunt actu veræ, ergo malè explicatur per aptitudinalem conformitatem. R. negando consequentiam, licet enim veritas sit actualis, non sequitur tamen quod conformitas debeat esse actualis, nam à conformitate aptitudinali habet res esse actu vera, sicut ab impenetrabilitate habet res esse actu quanta, ab appetibilitate habet res esse actu bona, &c.

Arguitur: Si nullus esset possibilibus intellectus, adhuc hoc aurum esset verum aurum, auricalchum esset falsum aurum, ergo malè explicatur veritas per conformitatem ad intellectum, consequentia patet; prob. ant. existentia vel repugnantia intellectus nil tribuit auro, vel auricalcho, neq; existentiam, neq; accidens aliquod, quod intrinsecè afficeret illa, ergo dist. antec. esset verum aurum fundamentaliter concedo

II.
Veritas entis est ejus intelligibilitas.

III.

IV.
Sine intellectu aurum esset tantum fundamentali-ter verum.

Q9999 2

concedo ant. formaliter nego ant. & consequentiam, nam sicut si homo non haberet risibilitatem non esset formaliter risibilis, sed tantum fundamentaliter, sic in proposito licet potentia nec existentiam nec accidens aliquid tribuat auro vero, dependet tamen veritas auri à potentia sicut quodcumque relativum à suo correlativo in ratione correlativi, ut si filius non existat, Pater quoad esse Patris non erit, sic hic in proposito conformitas ad intellectum ad minus possibilem est relatio transcendentalis realiter identificata auro, unde si intellectus repugnet repugnabit & hæc conformitas ad intellectum, consequenter ratio veri, licet tunc non repugnet ratio auri, quod erit tantum fundamentaliter verum.

V.
Potest hæc conformitas sumi à quo-cumq; intellectu.

Quæres: An conformitas hæc sumi debeat tam ab intellectu creato quam increato? R. cum Scoto & Recentioribus communiter contra Thomistas affirmativè; ratio est, quia veritas transcendentalis consistit in intelligibilitate rei, sicuti est, ut dixi, sed res dicuntur intelligibiles per se & adæquatè in ordine quemcumque intellectum, ergò in ordine ad quemcumque intellectum desumi debet talis conformitas.

QUÆSTIO IV.

De Bonitate Entis.

I.
Bona moralia describit D. Bernartus.

Nec hic agam de bonitate morali, de qua mellifluus Doctor ferm. 80. de diversis sic loquitur: *Sunt quedam bona & jucunda; sunt quedam nec bona, nec jucunda, sunt quedam bona & non jucunda, sunt quedam jucunda & non bona. De bonis & non jucundis pervenitur ad bona & jucunda. De jucundis & non bonis pervenitur ad non bona & non jucunda. Bona & non jucunda sunt continentia, patientia, disciplina. Jucunda & non bona, voluptas, curiositas & vanitas. Nec bona nec jucunda, invidia, tristitia, acedia. Bona & jucunda, honestas, charitas, & puritas. Ad hoc bonum & jucundum obtinendum, necessaria est unitas virtualis & unitas moralis. Verum de hac agere pertinet ad Theologum in tractatu de actibus humanis, hic agendum est solum de bonitate transcendentali, ut est passio entis, secundum quam cuncta opera Dei perfecta sunt & valde bona, unde idem Mellifluus multoties divitias malas esse negat, sed male utentibus, ut habet in tractatu de JESULO duodenni. Sic etiam D. Aurelius lib. 1. contra Julianum ait: *Omnia natura in quantum natura est, bona est, & lib. 83. 99. cap. 24. Omne quod est, in quantum est, bonum est; summe est illud bonum, cujus participatione cætera bona sunt, & lib. 1. contra Julianum cap. 8. Nulla natura est, quæ non aut ipse (supple Deus) aut ab ipso facta, ut quantacumque natura, aut qualicumque natura sit, & in quantum natura est, bonum sit.* Nulla proinde natura in quantum natura est, malum est. De hac itaque bonitate varii varia opinantur, ex quibus quatuor celebriores opiniones adducendas censui; Prima igitur opinio asserit, bonitatem ut sic esse integritatem entis quantum ad omnia necessariò requisita quoad essentialiam ejus constitutionem, unde Authores hujus sententiæ dicunt il-*

Quatuor opiniones circa naturam boni.

lud esse bonum ens, quod omnia requisita ad ens habeat, verum hæc sententia bene explicat bonitatem entis, ut est passio ejus, nam inde sequeretur nullum dari ens malum prout malitia opponitur huic bonitati, quia si daretur aliquid quod non haberet omnia requisita ad integritatem essentialiam entis, potius esset non ens, quam malum ens, quia deesset ipsi aliquid spectans ad integritatem constitutivam entis, & sic non daretur malum ens, hinc licet hæc bonitas possit dici bonitas entis, non esset tamen passio, quia hæc bonitas non emanat ab essentialia, sed consistit in ipsa essentialia. Secunda opinio docet bonitatem esse perfectionem, unde si Authores dicunt idem esse bonum ac esse perfectum, idemque esse perfectum ac habere omnia connaturaliter requisita quantum ad partes integrales & accidentia ipsius connaturalia ex ratione sua specifica, ita verbi gratia, ut si homo pede, oculo equus careat, dicatur esse entia mala & non bona, sed nec hæc bonitas habet rationem passionis ut sic, nam cum in hac sententia aliquid ens esset malum secundum rationem particularem, etiam esset bonum secundum rationem particularem, bonitas autem secundum rationem particularem potius esset accidens, quam passio, quandoquidem possit adesse vel abesse sine corruptione. Tertia sententia docet bonitatem ut est passio entis, consistere formaliter in unius rei convenientia ad alteram rem cui conveniens dicitur, sed nec sic bene explicatur bonitas, ut est passio entis, quia relatio convenientiæ unius rei ad aliam est prædicamentalis spectans ad prædicamentum relationis, ergò ut sic considerata non potest esse passio entis, quod probatur, nam posito ente in sua latitudine, antequam ad inferiora descendat, nulla habetur relatio prædicamentalis, & tamen tunc enti convenit bonitas, quæ ut sic consideratum habet suas passiones. Deinde sequitur quod creaturæ essent æque malæ transcendentaliter ac sunt bonæ, quia, quæ ratione res quædam sunt convenientes aliis & sic bonæ, eadem ratione quibusdam erant inconvenientes & sic malæ, sed hoc videtur absurdum, & favere hæresi Manichæorum, qui dicebant quasdam res ex natura sua esse malas, contra quos solemnissimè se opposuit D. Aurelius, tum in locis supra citatis tum alibi. Pro quæta sententia quam amplector & teor

DICO: Bonitas ut est adæquata passio entis, sic, optimè explicatur per convenientiam ad appetitum, non quidem realem & prædicamentalem, sed aptitudinalem, seu transcendentallem, id est per ipsam rei appetibilitatem. Ante probationem Nota, hæc non sumi appetibilitatem prout est denominatio extrinseca desumpta à potentia potest appetere, nam sic patet non posse esse passionem entis ex dictis in præterita questione, sed de ea quæ convenit enti ratione intrinsece virtutis, quam habet ad movendum, vel terminandum appetitum. Jam probatur conclusio tum autoritate D. Augustini, qui has passiones vocat convenientias & ordines, ut patet ex libro 2. de moribus Manich. cap. 6. tum sicut se habet verum ad intellectum, sic se habet bonum ad appetitum, sed verum nihil additio per eas nisi conformitatem ad intellectum, ergò

nec bonum addet nisi convenientiam ad appetitum. Maj. prob. quia ita se habet intelligibile ad intellectum, sicut appetibile ad appetitum, sed intelligibile dicit esse verum; ergo appetibile dicit esse bonum.

III. Relatio rationis ad formam movere potest.

Dices: Nulla relatio est motiva appetitibus, sed bonitas est relatio aptitudinalis; ergo bonitas non est motiva appetitibus, sed hoc esset falsum; ergo bonitas non est relatio. R. dist. maj. nulla relatio est motiva ratione sui concedo maj. ratione formae absolutae in qua fundatur, nego maj. & concessa min. dist. consequens eodem modo, non est motiva formaliter sumpta ratione relationis, concedo consequentiam; ratione perfectionis absolutae, quam res importat, nego consequentiam. Pro complemento hujus quaestionis totiusque partis sic breviuscula & compendiosa

QUESTIO V.

De aliquibus divisionibus Entis.

IV. Divisiones Entis.

Ens variis modis dividi potest, & Primò in maxima sua latitudine, sumptum, quamvis non sub uno conceptu univoco dividitur in Ens

reale & rationis. Secundò in Ens finitum & infinitum. Tertiò in Ens dependens & independens. Quartò in necessarium & contingens. Quintò in simplex & compositum. Sextò in Ens in actu & potentia. Septimò in Ens per se & Ens per accidens. Octavò in absolutum & respectivum. Nonò in substantiam & accidens, quae divisiones communes sunt in utraque Schola, quarum explicatio ex dictis patet. Decimò in Schola Scoti dividitur Ens, in Ens quantum & non quantum, hanc divisionem assignavit Scotus quodlibeto octavo, ut salvaret aequalitatem personarum divinarum & ut defenderet nullam perfectionem in una persona, quae non sit in alia. Per Ens quantum intelligitur Ens dicens aliquam perfectionem; per Ens non quantum, Ens nullam dicens perfectionem, nec imperfectionem: Sub hoc non quanto continentur relationes divinae, passionis Entis, modi, differentiae ultimae, nam cum non includant formaliter Ens, ita nec includunt formaliter aliquam perfectionem Entis, sed tantum realiter & identice eruantur; identice Entia perfecta. De hac re fulius in Theologia.

DISPL.

Qpppp 3

PARS